

BAĞDAT'DA BİR TÜRK GAZETESİ: YENİ İRAK

Yavuz HAYKIR*

ÖZET

Türkiye'nin sınırları dışında kalan Türk Topulukları, yaşadıkları siyasi organizasyon altında kendi kültür ve kimliklerini koruma ve yaşatma noktasında birçok faaliyetlerde bulunmuşlardır. Buldukları devletlerin içerisinde kendilerini ifade etme ve Türkiye ile olan sosyal kültürel bağlarını devam ettirmek amacıyla dönemin etkili kitle iletişim aracı olan gazetelerden faydalanmışlardır.

Irak'ta bulunan Türkler de bu anlamda başkent Bağdat'ta **Yeni Irak** isimli haftalık bir gazete yayımlamışlardır. 1933 yılında yayın hayatına başlamış olan Yeni Irak gazetesi vasıtasıyla Irak'ta bulunan Türklerin, Türkiye başta olmak üzere dünya ve Irak çevresinde gelişen olayları yakından takip etmişlerdir. Bunun yanında daha da önemli olarak Türk kültürünün devamı noktasında bir işlev görmesini de sağlamışlardır. Bu çalışmamızda pek bilinmeyen ve elimizde ancak belli sayıları bulunan Yeni Irak gazetesinin içeriği ve Türkiye ile Türk kültürü bağlamında yayın politikası hakkında bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkler, Türkiye, Irak, Yeni Irak, Bağdat, Gazete, Basın

SUMMARY

The Turkish communities which are out of Turkey's boundaries, tried several ways in order to protect and keep alive their original culture and identities in the politic organizations that they live in. They used newspapers that were the effective social communication way in order to express themselves in the countries they live in and keep the social and cultural relations with Turkey.

In this way, The Turks in Iraq published a weekly newspaper called "Yeni Irak" in the capital city Baghdad. The Turks in Iraq followed the developments around them and in world –mostly in Turkey- by "Yeni Irak" which started in 1933. In the other hand and more importantly they made it to work about continuity of Turkish culture. In this study, it will be given information about the contents and publishing politics in the meaning of Turkish culture and Turkey of 'Yeni Irak' which is not known well and we have only definite numbers.

Key Words: Turks, Turkey, Iraq, Yeni Iraq, Baghdad, Newspaper, publication.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin yıkılması ve 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anadolu sınırları dahilinde kurulmasıyla Ortadoğu, Balkanlar ve

---

* Arş Gör., Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü/ELAZIĞ

Kafkaslar başta olmak üzere pek çok bölgede Türk toplulukları bu sınırlar dışında kalmıştır. Sınırlar dışında kalan Türk unsurları tarihi ve milli birlikteliği olan Türkiye Cumhuriyeti ile bağlarını sürdürmek için büyük çaba harcamışlardır. Ayrıca yaşadıkları bölgelerdeki siyasi organizasyonların tabiiyeti altında kimlik ve kültürlerini korumak amacıyla bir çok girişim ve faaliyette bulunmuşlardır. Bu faaliyetlerin içerisinde neşriyat çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında varlıklarının devam ettiren bu Türk unsurları, yeni Türk Devleti'ni kendilerinin hamisi olarak görmüşlerdir. Türk Devleti'ne olan bağlılık ve mensubiyet şuuru ile Türk kültür ve kimliğini koruma psikolojisiyle yapmış oldukları faaliyetlerin en belirgin olduğu alan, Türkçe yayın faaliyetleridir. Bu yayınlar içerisinde gazeteler önemli bir yer tutmaktadır. Gazeteler vasıtasıyla Türkiye'ye olan bağlılıkları ve mensubiyet şuurunun yanında; Türkiye ve Türkiye sınırları dışında muhtelif bölgelerdeki soydaşları ile iletişim kurmayı ve birbirleri ile haberdar olmayı da bu gazeteler vasıtasıyla gerçekleştirmişlerdir. Türkiye'nin bir milli meselesinde Yunanistan'ın İskeçe şehrinde yaşayan Türklerin çıkarmış olduğu bir gazete ile Suriye'nin Halep şehrinde veya Irak'ın Bağdat şehrinde yine Türklerin çıkardığı gazetelerin reflekslerinin aynı paralellikte olduğunu, bu gazetelerin yayınlarında çok net görmekteyiz.

İşte bu anlamda, Bağdat'ta Türkler tarafından 1933 yılında yayımlanmaya başlayan ve elimizde ancak belli nüshaları bulunan Yeni Irak gazetesi, Bağdat'ta yaşayan Türklerin yaşamı, duygu, düşünce ve faaliyetleri ile dünya ve Türkiye'ye bakışları noktasında bize bilgiler vermektedir. Yeni Irak Gazetesi, uzun yıllardan beri her türlü baskı ve tecrit içerisinde yaşamlarını sürdürmek zorunda kalan Irak Türklerinin kısa süren bir zaman dilimi içerisinde belli sosyal ve kültürel hakları elde ettiğini göstermesi bakımından da ayrıca bir öneme sahiptir. Bu kısa süren hak alma sürecinde, Atatürk Dönemi dış politikasının etkisi büyüktür. Daha sonraki süreçte Irak'ta yaşayan Türkler her türlü siyasi sosyal ve kültürel hakları ellerinden alınarak günümüze kadar gelen ve şu anda da sürmekte olan bir haksızlık ve zulüm sürecinde varlıklarını korumaya çalışmaktadırlar. Bunun yanında Yeni Irak Gazetesi'nin yayımlanması Irak'ın başkenti olan Bağdat'ta ciddi bir Türk nüfusunun yaşadığının da bir göstergesidir.¹

¹ Irak Türkleri hakkında geniş bilgi için bkz. Bilal N. Şimsir, *Türk-İrak ilişkilerinde Türkmenler*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004; Suphi Saatçi, *Tarihi Gelişim İçinde Irak'ta Türk Varlığı*, Tarihi Araştırmalar ve Dokümantasyon Merkezleri Kurma ve Geliştirme Vakfı, İstanbul, 1996; Suphi Saatçi, *Tarihten Günümüze Irak Türkmenleri*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2003; Şevket Koçsay, *Irak Türkleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1991; Hamza Çelepoğlu,

Yeni Irak Gazetesi'nin 1934 yılında yayımlanan ve incelememize konu olan dört nüshası elimizde bulunmaktadır. Bunlar 4 Şubat 1934 (28 Numaralı), 8 Nisan 1934 (37 Numaralı), 13 Mayıs 1934 (42 Numaralı), 10 Haziran 1934 (45 Numaralı) tarihli nüshalarıdır. Elimizde bulunan Yeni Irak Gazetesi'nin nüshalarındaki sayı numaralarına baktığımızda bu gazetenin yayın hayatına 1933 yılında başladığını görmekteyiz.² 1932 yılında bağımsızlığı verilen Irak devletine istinaden gazeteye Yeni Irak ismi verildiği kuvvetle muhtemeldir. Yeni Irak Gazetesi Bağdat şehrinde yayımlanmıştır. Gazetenin sahibi, yazı işleri müdürü (Mesul Müdürü) ve başyazarı Celil Yakup'tur.

Gazete haftalık olarak Pazar günleri yayımlanmaktadır. Yeni Irak logosunun altında “şimdilik Pazar günleri çıkar” ibaresinin bulunması bu gazetenin haftada birkaç gün veya günlük gazete olarak yayımlanmasının planlandığı fikrini bize düşündürmektedir.³ Ancak bu fikre rağmen haftalık yayınlarında bile bazı aksamalar yaşanmıştır. Bunu basılamayan sayılar için, okuyuculardan özür dilenmesinden anlamaktayız.⁴

İdari yer olarak “Bağdat Haydarhane Camii karşısındaki mahal” adres olarak verilmiştir. Basım işi Bağdat'ta bulunan özel matbaalarda yapılmıştır. Elimizdeki gazetelerin üçü Kiren Matbaası'nda biride Ahd Matbaası'nda basılmıştır.

Bağdat şehrinde yayımlanan Yeni Irak Gazetesi, Bağdat başta olmak üzere Irak'ın diğer vilayetlerinde ve Irak sınırları dışındaki ülkelerde de okuyucularına ulaşmıştır. Gazete okuyucularına daha çok posta ile ulaşmaktadır. Bağdat ve diğer vilayetlerde dağıtım için abonelik sistemi de kullanılmıştır.⁵

Gazetenin bir sayısı 1934 yılı içerisinde 5 felse ile satılmaktaydı.⁶ Yine 1934 yılı içerisinde Yeni Irak Gazetesinin Bağdat'ta yıllık aboneliği bedeli 250 felse, Bağdat dışındaki diğer vilayetlerde ise yıllık abonelik bedeli 750 felse idi. Gazetenin fiyatının 1934 yılı itibarıyla Türk parası karşılığının aşağı yukarı 3,25 kuruşa tekabül ettiğini yine gazetede verilen Türkçe kitap satış

Dünden Bugüne Irak Türkmenleri (Ortadoğu Siyasetindeki Yeri), Elazığ 2006 (Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Erdal Açıkse)

² *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

³ *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁴ “İ'tizar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

⁵ “Bağdat Postası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁶ Felse Irak'ta kullanılan para birimidir. 1934 kuruna göre 1 kuruş 1,5 Irak felse'i değerindedir.

ilanlarından anlamaktayız.⁷ Gazetede abone şartlarının bulunduğu kısımda ise abone bedellerinin peşin ödeme şartı bulunduğunu belirten bir ilan bulunmaktadır.⁸

Fakat anladığımız kadarıyla bu peşin ödeme işlemleri tam uygulanamamıştır. Çünkü gazete vilayetlerde bulunan abonelerden gazetenin ücretlerinin toplanması amacıyla bir mutemet görevlendirmiştir.⁹ Gazetenin Bağdat ve Irak'ın diğer vilayetlerinde olduğu gibi başka ülkelerde de okuyucusuna ulaştığını ve ilgi gördüğünü gazetede çıkan ilan ve reklamlardan anlamaktayız.¹⁰

Gazetenin fiziki durumuna bakacak olursak gazete 4 sayfadan ibarettir. Genel olarak 5 sütun halinde bölünmüş ve fotoğraflar kullanılmıştır. Yazı dili Türkçedir ancak Türkiye'de harf inkılabı yapılmış olmasına rağmen burada halen Arap Alfabeti kullanılmaktadır. Fakat zaman zaman Latin harfleriyle yazılan yazılarda görülmektedir.

Gazetenin diline baktığımız zaman, 1934 yılında Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde konuşulan sade Türkçe ile aynı paralellikte olduğunu görmekteyiz. Ayrıca gazetenin belli kısımları Latin harfleriyle neşredilerek Türkiye Cumhuriyeti'nin harf inkılabından sonraki alfabesi de kullanılmıştır.¹¹

Gazetede tashih hatalarına yer yer rastlanılmakla birlikte bu durum sıklıkla görülmemektedir. Örneğin; 13 Mayıs 1934 tarihli gazetede numara 42, yıl olarak da beşinci yıl yazılmıştır. Bu türden hatalar yok denecek kadar azdır.

Gazetenin logosunda gazetenin künyesi ve abone şartları yer almaktadır. Logonun sol tarafında yer alan künyenin ilk satırında, "*Yeni Irak her şeyden bahs ider. Türkçe haber ve ilim gazetesi*" ibaresi bulunmaktadır. Ayrıca bazı sayılarda logonun sol tarafında İngilizce olarak "*Turkish Newspaper*" yazısı yer almaktadır. Bu künye içerisinde gazeteye gönderilen ve basılmayan yazıların iade edilmeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca, gazete idaresine gönderilecek mektup ve havalelerin gazete sahibinin namına gönderilmesi gerektiği notu bulunmaktadır.

Gazetenin köşe yazarları ise, gazetenin sahibi, mesul müdürü ve baş muharriri görevlerini uhdesinde bulunduran Celil Yakup başta olmak üzere

⁷ "Okuyucularımıza", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁸ "Abone Şeriatı", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁹ "Okuyucularımızın Nazarı Dikkatine", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁰ "Yeni Irak", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

¹¹ "Türkiye Haberleri", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Doktor Behzad ve Babacan (muhtemelen müstear kullanılmıştır)'dır. Bunların dışında gazetede Irak sınırları içinden¹² ve Irak dışındaki ülkelerden (özellikle Avrupa'dan)¹³ yazılar da bulunmaktadır.

Yeni Irak Gazetesi'nde iktibaslara da geniş yer verilmiştir. Irak'ta, Komşu Devletlerde ve daha başka ülkelerde yayımlanan gazetelerden yer yer iktibaslar yapılmıştır. Özellikle Türkiye'de yayımlanan Akşam, Vakit ve Hakimiyet-i Milliye gazetelerinden iktibaslar geniş yer tutmaktadır. Ayrıca, Anadolu Ajansının haberlerine de yer veren gazete Anadolu Ajansıyla kendisi arasında bir yakınlık hissettirmekten de geri durmamıştır.¹⁴

Yeni Irak Gazetesi künyesindeki "*Her şeyden bahs iden Türkçe haber ve ilim gazetesi*" ibaresinde işaret ettiği gibi gazetede her konu ile ilgili haber yorumu bulunmakta ve bu gazetede özellikle Türkiye haberleri ve yorumları geniş yer tutmaktadır. Türkiye ile olan psikolojik ve kültürel bağlar bu gazetenin genel karakterinde bariz şekilde görülmektedir.

Yeni Irak Gazetesinin içeriğine baktığımızda ana hatlarıyla gazetede ki yazıların dünya, Türkiye ve bölgede meydana gelen gelişmeler üzerinde yoğunlaştığını görmekteyiz. Gazetede, her konuda haberlere rastlamak mümkündür. Gazetenin verdiği haber ve yorumlara bakıldığında, gazetenin mahalli bir özellikten sıyrılıp, çevresinde ve dünyadaki gelişmelere karşı duyarlı bir gazetecilik yaptığını söylemek yanlış olmaz.

A. Türkiye ile İlgili Yazılar ve Türkiye'ye Bakış

Türkiye ile ilgili, hemen her konuda haber ve yorumlara rastlamak mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında meydana gelen her olayı, gazetenin sütunlarından görmek mümkündür. Gazetede "*Türkiye Haberleri*" adıyla bir kısımda bulunmaktadır Türkiye ile ilgili siyasi, sosyal, ekonomik, tarım, devletlerarası ilişkiler, devletlerarası ekonomik ilişkiler, aktüel, ilan, reklam gibi konularda haberler ve yorumlar bulunmaktadır. Gazetede ki haber ve yorumlara baktığımızda, Yeni Irak Gazetesi'nin Türkiye'ye karşı büyük ilgi gösterdiğini görmekteyiz.

Osmanlı Türkçesi'yle yayımlanan gazetenin diline baktığımızda Türkiye'de yaşayan insanların konuştuğu sade Türkçe ile aynı paralelliktedir. Ayrıca Arap yönetimi tarafından yönetilen ve bir Arap bölgesi olan Irak sınırları içerisinde yayımlanan Yeni Irak gazetesinin belli kısımları olan Latin harfleriyle neşir edilmiştir. Bu durum Irak sınırları

¹² *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹³ "Avrupa'da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹⁴ "Büyük Gaziye ve Türk Büyüklerine", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

içerisinde yaşayan Türklerin, Türkiye'ye karşı gösterdikleri yakınlık ve mensubiyet şuurunun yanında kültürel birlikteliğin oluşması ve geliştirilmesinin bir sonucudur. Bu mensubiyet şuru gazetenin her sayfasındaki haber ve yorumlarda kendisini hissettirmektedir. Türkiye'de yayımlanan gazetelerden iktibaslar yapılmıştır. Bu iktibaslar genellikle *Akşam*, *Hakimiyet-i Milliye* ve *Vakit* Gazetelerinden yapılmıştır.

Gazetede haber ve yorumların yanında gazetenin yayın politikasındaki Türkiye'ye yakınlığı göz önüne alındığında gazetenin Irak'ta yaşayan Türklerin hissiyatını aksettği gibi düşünüldüğünde burada yaşayan Türk topluluğunun hala kendilerini Türk yönetimi altında yaşayan adeta Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı gibi gördüklerini de ifade edebiliriz.

1. Türkiye'deki Siyasi Gelişmelerle İlgili Haberler

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında “*Büyük Gazi Hazretleri Trakya heyetini kabul ettiler*” başlıklı haberle, Edirne'den gelen heyetin Mustafa Kemal tarafından kabul edildiği bildirilmiştir. Trakya'da, genel müfettişliğin kurulmasını Cumhuriyet hükümetinin Edirne'ye karşı gösterdiği alaka olarak telakki eden, Edirneliler şükranlarını arz etmek için Edirne Valisi Özdemir Salim Beyin başkanlığında bir heyeti Ankara'ya göndermişler ve Mustafa Kemal Paşa'da bu heyeti kabul etmiştir. Edirne'den gelen heyetin Sarayıçi ve Ecedoğan Çiftliklerinin tapularını Trakyalıların bir şükran hediyesi olarak Mustafa Kemal Paşa'ya takdim ettiklerini belirten gazete, Mustafa Kemal'in ise Trakya halkına selam ve muhabbetlerinin götürülmesini emrettiği bildirmiştir.¹⁵

Yeni Irak Gazetesi 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında *Akşam Gazetesi*'nden iktibas yaparak, bir Fransız gazetecisinin İsmet Paşa ile yaptığı mülakatı yayımlamıştır.

Gazetede “*Bir Fransız Gazetesi İsmet Paşa için -Beynelmilel Politika alanında bu derece faziletli ve kuvvetli bir devlet adamına ender tesadüf edilir-*” başlığıyla verdiği haber şu şekilde yer almaktadır.

“*Fransız muharrirlerinden Mösyö Mars Lelugen Paris'in en mühim gazetelerinden (Pari-medi) de Türkiye hakkında dikkate şayan bir makele silsesi nesil ediyor. Son gelen nüshada muharrir:*

“*İsmet Paşa ile bir fincan kahve ...*” diye başlayan haberde yazarın makalesine yer verilmiştir.

---

¹⁵ “Büyük Gazi Hazretleri Heyetini Kabul Etiler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

Fransız yazar bu dönemde bütün memleketlerin kuvvetli bir devlet adamı aradığını, bu kuvvetli adamın karakterli olmasının tam şart kabul edildiğini belirtmiştir. Ayrıca savaştan sonraki ekonomik ve ahlaki çöküntüye karşı koyarak ülkelerini emniyet içine alacak bir devlet adamı profiline ihtiyaç olduğunu da vurgulamaktadır. Bu dönemde, bu özellikle devlet adamlarının çok zor bulunabileceğini belirten yazar, “*bunun yanında itiraf ederek söyleyeyim ki*” diyerek Türkiye Cumhuriyeti başbakanı olan İsmet Paşa’nın bu aranan devlet adamı özelliğini taşıyan ender insanlardan biri olduğunu dile getiriyor.

Fransız yazar, İsmet Paşa’nın İstiklal savaşında Mustafa Kemal’in erkan-ı harbi olduğunu, bizzat savaşlara katıldığını, cesur sürükleyici bir kahraman ve cumhuriyetin ilanından sonra Büyük Şef Gazi Hazretleri (Mustafa Kemal Paşa)’nin daima sağ kolu konumunda olduğunu söyleyerek; *İsmet Paşa’nın Mustafa Kemal Paşaya uyarak general elbisesini nazır ceketiyle değiştirdiğini ve diplomasi alanında başarılı bir devlet adamı olduğunu, on senedir de halk fırkasını sevk ve idare ettiğini* belirtmiştir. Gazete, İsmet Paşa’nın hayatını kısaca anlattığını bildirdiği Fransız yazarın, İsmet Paşayı tarif ederek çok nazik ve tevazu sahibi bir insan olduğunu yazmıştır.

Fransız yazar, İsmet Paşa’nın tüm olumsuzluklara rağmen büyük bir ıslahat ve gelişme eseri meydana getirdiğini belirttiğinden sonra şunları söylemiştir. “*Bu muazzam inkılabı düşünen ve bulan Gazi Mustafa Kemal dahidir. Ona can veren harekete getirendir. İsmet, onun mesai şeriki ve icra ettiricisidir.*”

Gazete, Fransız yazarın makalesinin sonunda ise Türkiye dışişleri başkanı Tefik Rüştü Beyin dış politikadaki başarılarını samimi sulhperverliğini sitayişle anlattığını belirtmiştir.¹⁶

Yeni Irak Gazetesi’nde Türkiye Cumhuriyeti’nin cumhurbaşkanı ve başbakanının faaliyetleriyle ilgili haberler yer almıştır. 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde “*İsmet Paşa Hazretlerinin İzmir Seyahati*” başlıklı haberle İsmet Paşa’nın İzmir’e geldiğini ve bu ziyarete önemli bir ehemmiyet verildiği kamuoyu tarafından bilindiği ve başbakan İsmet Paşa’nın, İzmir’de siyasi bir nutuk da irad etmesinin beklendiği bilgisi verilmektedir.¹⁷

13 Mayıs 1934 tarihli gazetede, Latin harfleriyle yazılan “*Büyük Gazi Hz.*” Başlıklı haberde, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa’nın başbakan

¹⁶ “Bir Fransız Gazeteci İsmet Paşa İçin”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 2.

¹⁷ “İsmet Paşa Hazretlerinin İzmir seyahati”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

İsmet Paşa ile birlikte Milli Savunma Müsteşarı merhum Derviş Paşa'nın Maçka'da ve Berlin Eski Büyükelçisi Kemalettin Sami Paşa'nın Eyüp'te bulunan mezarlarını ziyaret ettikleri bildirilmiştir.¹⁸

2. Türkiye'deki Sosyal-Kültürel Gelişmelerle İlgili Haberler

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde “*Mimar Sinan İçin*” başlıklı haberle Mimar Sinan'ı anma töreni düzenlendiğine dair bir haber verilmiştir. Bu haberde Türk mimarisinin piri Büyük Mimar Sinan'a Türkiye'de bir tören yapıldığı, törenin Mimar Sinan'ın Süleymaniye Camii'ndeki kabri başında gerçekleştiği, birçok aydın, yüksek okul öğrencileri mühendis okulu hocaları ve İstanbul'daki mimarların katıldığı bildirilmiştir. Ayrıca törende halkevleri, mimarlar ve öğrenciler adına birer konuşma yapıldığı haberine de yer verilmiştir.¹⁹

Türkiye'de tayyare şehitleri için yapılan törenle ilgili olarak 4 Şubat 1934 tarihli gazetede “*Tayyare Şehitleri*” başlıklı haberle okuyucularına bilgi verilmiştir. Haberde, her yıl 27 Ocak'ta tayyare şehitlerine yapılması mükerrer olan törenin bu senede fevkalade bir merasimle icra edildiği belirtilerek, bu törenin Türkiye'nin her tarafında mutad olarak yapılmasının tayyareciliğin Türkiye'de ilerlemesine ve hava kahramanlarının unutulmamasına yönelik bir aktivite olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bu sene yapılan törenlerin geçen yıllara nazaran daha canlı ve heyecanlı olduğu ve şehit olan tayyarecilerin menkıbelerinin anlatıldığı belirtilmiştir. Özellikle *Ankara ve İstanbul'da yapılan törenlerinin görülmeğe değer olduğu ve halkın kahramanlık heyecanını uyandıracak kuvvet ve belagatta geçtiği* yorumuyla haber son bulmuştur.²⁰

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, 31 Temmuz 1932'de Belçika'da düzenlenen dünya güzellik yarışmasında dünya güzeli seçilen Ece Keriman Halis'le ilgili haber yer almaktadır. “*Keriman H. Yemek Pişirme Dersleri Alıyor*” başlıklı haberde, 932 senesinde dünya güzeli seçilen Keriman Hanımın son günlerde Maçka'daki Akşam Kız Sanat Okulu'nda yemek pişirme dersi almaya başladığını bildirmektedir.²¹

Bu haberde de görüldüğü gibi 1932 senesinde dünya güzeli seçilen Türk kızının yaptığı faaliyetler hakkında, Irak'ın Bağdat ve diğer şehirlerindeki Türklerin alaka gösterdiklerini görmekteyiz.

¹⁸ “Büyük Gazi Hz.”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

¹⁹ “Mimar Sinan İçin”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

²⁰ “Tayyare Şehitleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

²¹ “Keriman H. Yemek Pişirme Dersleri Alıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s.

3. Türkiye'deki Eğitim Alanındaki Gelişmelerle İlgili Haberler

Yeni Irak Gazetesi, Türkiye'deki eğitim faaliyetlerini de sütunlarına taşımıştır. 4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Milli Eğitim bakanı Yusuf Hikmet Bayur'un başkanlığında İstanbul'da bulunan Galatasaray Lisesi'nde büyük bir toplantı yapıldığı ve eğitimle ilgili kararlar alındığını bildiren bir haber yer almıştır. "*Maarifte Islahat*" başlığıyla yayımlanan bu haberde Maarif Bakanı Yusuf Hikmet Bayur başkanlığında yapılan toplantıya genel müdürler, müfettişler, lise müdürleri'nin katıldığı ve gelecek sene başlayacak olan liselerin ıslahatı meselesinin görüşülerek, bazı konular hakkında ilgililerin fikirlerine danışıldığı bildirilmiştir.

Bunun yanında, Türkiye'de bulunan azınlık ve yabancı okullarda Türkçe eğitim konusuna gereken önemin azami derecede verilmesine karar verildiğini belirten haberde; şimdiki halde bu okullardaki Türkçe dersini verenlerin üniversite öğrencileri oldukları ve bakanlığın bu işi ehline vereceğini yazmaktadır.²²

Yine 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'deki eğitim alanındaki faaliyetlerle ilgili bir haber yer almıştır. Latin harfleriyle gazetede yer alan bu haber "*Türk Maarif Cemiyetinin Tertip Ettiği Seyahat*" başlığıyla yayımlanmıştır. Haberde, Türk Maarif Cemiyetinin bütün Balkan memleketlerini dolaşmak için bir seyahat turu tertip ettiğini, bu seyahatin 16 Temmuzda başlayıp 12 gün süreceği ve seyahate öğretmenlerin dışındaki zevatın da iştirak edeceği belirtilmiştir.²³

4. Türkiye'deki Basın Alanındaki Gelişmelerle İlgili Haberler

Gazeteler bu dönemde en etkili kitle iletişim aracıydı. Bunun yanında radyo, sinema, dergiler de önem arz eden vasıtalar. Bu dönemde, basının hukuksal hakları ve sınırları tüm dünyada tam olarak oluşturulmaya başlanmıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde basın ile ilgili olarak bu dönemde önemli çalışmalar yapılmıştır. Yeni Irak gazetesi bu çalışmalara da sütunlarında yer vermiştir.

13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında Yeni Irak gazetesi'nde "*Matbuat Odası Teşkil Edilecek*" başlıklı haberde, yeni oluşacak olan basın kanunu hakkında bilgi verilmiştir. Haber şu şekilde gazetede yer almıştır;

²² "*Maarifte Islahat*", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

²³ "*Türk Maarif Cemiyetinin Tertip Ettiği Seyahat*", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

“Ankara – Hükümet Matbuat Umum Müdürlüğü teşkil layihasını Meclise vermek üzere. Bundan başka Dahiliye vekaleti yeni bir matbuat kanunu projesi hazırlamıştır. Bu proje birçok yenilikleri ihtiva etmektedir.

Bu meyanda sinemalarda küçük sahne adedinden barlar matbuat idaresinin kontrolü adında belirtilmektedir. Bundan başka aynı proje ile muhtelif mintikalarda matbuat odaları teşkil edilmesi derpis olmuştur.”²⁴

Yine aynı tarihli gazetede Türkiye’deki matbuat kanunu ile ilgili olarak bir haber – yorum yazısı yer almıştır. Bu yazıda Hakimiyet-i Milliye’nin başyazarı olan Falih Rıfkı (Atay)’ın da “Matbuat Kanunu” adlı makalesi iktibas edilerek okuyucuların bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

“Yeni Bir Matbuat Kanunu” adlı makalede Türkiye’de Cumhuriyet inkılabının yeni hamlelerinden birinin de, basın sahasında yapıldığını vurgulayarak Türk basın kanununun gelişen şartlara göre yenilendiği belirtilmiştir. Türkiye’de basın yalnız gazete, dergi gibi neşir faaliyetleriyle sınırlı olmadığı sinema, radyo vesaire neşir faaliyetlerini de içine alan geniş bir yelpaze olduğu vurgulanmıştır. Türkiye’deki basın hayatının ve yapılacak olan basın kanununun Yeni Irak okuyucularının daha iyi anlayabilmesi için Fatih Rıfkı Atay’ın “Matbuat Kanunu” isimli makalesine haberin sonunda yer verilmiştir.²⁵

5. Türkiye’nin Tarım Alanındaki Gelişmeleri ile İlgili Haberler

Yeni Irak Gazetesi’nde Türkiye’de yapılan tarımsal faaliyetler hakkındaki haberleri de görmek mümkündür. Örneğin Adana’da Pamuk mahsulü ve Konya’da köylülere dağıtılan tohumluklarla ilgili haberleri gazete sütunlarında görmekteyiz. Bu gibi haberlerle gazetenin Türkiye’nin herhangi bir vilayetindeki bir habere verdiği önemi ve bu önemin yanında Türkiye’nin her köşesinde meydana gelen olayları, Irak’taki Türk topluluğunun yakından takip ettiğini bize göstermektedir.

4 Şubat 1934 tarihli gazetede “Adana’da Pamuk Mahsulü” başlıklı haberle Adana’da 1934 yılındaki pamuk mahsulünün geçen yıllara nazaran çok iyi olduğu ve pamukların ihracı için Adana ve İstanbul’da alakadarların çalıştıklarını bildirmektedir.²⁶

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Konya ve havalisindeki muhtaç köylülere tohumluk dağıtılmasıyla ilgili haber yer almıştır. “Muhtaç

²⁴ “Matbuat Odaları Tenkil Edilecek”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

²⁵ “Yeni Bir Matbuat Kanunu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

²⁶ “Adana’da Pamuk Mahsulü”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

köylülere Tohumluk Tevzi'i Ediliyor” başlıklı haber şu şekilde gazetede yer almıştır:

“Konya ve havalisindeki muhtaç köylüye üç milyon kilo buğday dağıtılması kararlaştırılmıştır. Konya ziraat bankası 47 köyde 88825 kilo buğday tevzii etmiştir. Dağıtılan buğday aynen geri alınacak fa'iz masraf istenilmeyecektir. Bu hal köylüleri çok memnun etmiştir.”²⁷

6. Türkiye'nin Uluslararası İlişkileri ile İlgili Haberler

Türkiye'nin devletlerarası ilişkileriyle ilgili haberler, Yeni Irak Gazetesi'nde geniş yer tutmaktadır.

Balkan devletleri arasında işbirliği geliştirmek amacıyla, 9 Şubat 1934'te Türkiye, Yunanistan Yugoslavya ve Romanya arasında imzalanan Balkan Pakti'yle ilgili olarak Yeni Irak Gazetesinde haberler bulunmaktadır.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “*Balkan Misakı*” başlıklı haberde, Türkiye, Yugoslavya, Romanya dışişleri bakanlarının Balkan Misakı'nı bu ayın sonunda Atina'ya gidip Yunan dışişleri bakanının da iştirakiyle imzalayacaklarını bildirmiştir.²⁸ Bu haberde bahsedildiği gibi paktın imzalanması şubat ayının sonunda değil 9 Şubat da yeni gazetenin çıktığı tarihten 5 gün sonra imzalanmıştır.

Yine Balkan devletlerinden Yugoslavya Dışişleri Bakanının Ankara'ya geleceğine dair verilen bilgi Yeni Irak Gazetesi'nin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında “*Yugoslavya Hariciye Nazırı*” başlıklı haberde verilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

“*Belgrat: Haber aldığımız göre Yugoslavya Nazırı M. Yevtiç bir hafta sonra Ankara'ya gidecektir. Yugoslavya hariciye nazırının bu seyahati Balkan misakının icabeti hakkında Türkiye hükümetiyle görüşmek ve fikir teati etmek içindir.*”²⁹

Balkan devletlerinden olan ve Balkan Pakti'nde imzası bulunan komşumuz Yunanistan harbiye nazırının Ankara seyahati ile ilgili olarak 13 Mayıs 1934 tarihli gazetenin nüshasında, “*Yunan harbiye Nazırının ziyaretine Ehemmiyet Atfediliyor*” başlıklı bilgi verilmiştir. Ankara mahreçli bu haberde Yunan savunma bakanıyla Ankara'da yapılacak olan müzakerelere özel bir önem verildiği belirtilerek bu müzakereler sonucunda

²⁷ “Muhtaç Köylülere Tohumluk Tevzi'i Ediliyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

²⁸ “Balkan Misakı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

²⁹ “Yugoslavya Hariciye Nazırı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

Türk – Yunan dostluğunun ve Balkan barışının oluşması amacına büyük fayda sağlayacağı bildirilmiştir.³⁰

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “*Anadolu Ajansının balkan hususi muhabiri bildiriyor*”, notuyla Bulgar Kralının bir davette Gazi Mustafa Kemal Paşa ve cumhuriyetin diğer yöneticilerine gönderilen selam ve muhabbetlerini bildiren haber “*Büyük Gazi ve Türk Büyüklerine*” başlığıyla yayımlanmıştır. Haberde Bulgar kralının, Romanya Kralı tarafından şereflerine verilen büyük bir ziyafette Türkiye Romanya elçisi Hamdullah Suphi (Tanrıöver) Bey'e iltifat ederek Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın sağlığı hakkında bilgi alarak selam ve dostluklarının iletilmesini istediği bildirilmiştir. Haberde ayrıca kralın, başbakan İsmet İnönü hakkında olumlu düşüncelerini dile getirerek İsmet Paşa'ya selamlarının bildirilmesini ilave ettiğini belirtmiştir.

Haberin son kısmında kralın bu beyanlarına ilave olarak Türkiye Cumhuriyeti dışişleri bakanı olan Tevfik Rüştü Bey'e “*dostum*” tabirini kullanarak selamlarını yazmalarını Anadolu ajansının muhabirinden rica ettikleri yazılmıştır.³¹

Yeni Irak Gazetesi sütunlarında Türkiye'nin Balkan Devletleriyle olan siyasi ilişkilerinin yanında doğu ve güney bölgelerindeki devletlerle olan ilişkilerine de yer vermiştir.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak gazetesi'nde Mısır Kralı Fuat'ın yakın bir zamanda İstanbul'a gelmesi ile ilgili haber yer almıştır. Kahire Mahreçli “*Mısır Kralı Fuat Hz*” başlıklı Latin harfleriyle yazılan haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“*Kahire – Burada deveren eden haberlere göre Mısır Kralı Fuat Hz. Yakında İstanbul'a gelecektir. Kral Fuat Hz. İstanbul'da Kısa bir müddet oturduktan sonra Ankara'ya giderek reisicumhur Gazi Hz.'ni Ziyaret edecektir.*”³²

İran Şahı Rıza Pehlevi'nin 10 Haziran – 6 Temmuz 1934 tarihleri arasında Türkiye'ye yapmış olduğu gezi ile ilgili olarak Yeni Irak Gazetesi'nde haberlere yer verilmiştir. İran Şahı Rıza Pehlevi'nin seyahati için Türkiye'de yapılan hazırlıklarla ilgili haberler de gazetede *Türkiye Haberleri* kısmında Latin harflerle yayınlanmıştır.

³⁰ “Yunan Harbiye Nazırının Ziyaretine Ehemmiyet Atfediliyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

³¹ “Büyük Gazi ve Türk Büyüklerini”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

³² “Mısır Kralı Fuat Hz.”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

13 Mayıs 1934 tarihli gazetenin nüshasında “*İran Şahı Hz.*” Başlıklı haberde, Türkiye’nin vilayetlerinde İran şahını karşılama hazırlıklarına başlandığını şahın seyahatleri müddetince kalacakları vilayet merkezlerinde hazırlık yapılması için talimatlar verildiği bildirilerek, İran Şahının Erzurum ve Gümüşhane’de birer gece misafir kalacağı yazılmıştır.³³ Yine İran Şahının seyahati, 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nin sütunlarında yer almıştır. “*Kars’ta Hazırlıklar*” başlıklı haberde, İran Şahı’nın Kars’ta bulunacağı zaman içinde yapılacak programın hazırlandığı ve misafirler için en iyi binaların tahsis edildiği bildirilmiştir.³⁴ Yine aynı nüshada “*İran Şahı Hz.*” başlıklı haberle, Trabzon’da İran Şahı’nın teşriflerini münasebetiyle yapılmakta olan hazırlıklar hızla devam etmekte olduğu ve misafir edilecek binada hazırlığın tamamlanmak üzere olduğu bildirilmiştir. Ayrıca haberde İran Şahı’na sınırdan itibaren emirlerine tahsis edilecek otomobillerin harekete hazır olduğu ve İran konsolosluğunda da büyük bir hazırlık olduğu bilgisine yer verilmiştir.³⁵

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde İngiltere’nin Çanakkale Savaşlarında savaşmış askerlerden müteşekkil bir heyetin, Çanakkale’ye ziyaretleri ve burada yapılan faaliyetlerle ilgili bir haber yer almıştır.

Latin harfleriyle gazetede yer alan bu haber “*Çanakkale’yi Ziyaret Eden General Davis’in Güzel şahadeti*” başlığıyla verilmiştir. Haberde, Çanakkale’ye 30 Nisan sabahı gelmiş olan eski İngiliz askerlerinden 740 kişilik bir kafilenin Çanakkale mezarlıklarını ziyaret ettikleri ve vali süvarisinin, vali şerefine 35 kişilik bir ziyafet verdiği bildirilmiştir. Ziyafet istiklal ve cumhuriyet marşlarının okunmasıyla başlamış ve süvarinin eski dost millet olarak tarif ettiği Türklerle beraber bulunmaktan duyduğu mutluluğu ifade eden bir konuşmadan sonrada general Davis’in bir nutuk irad ettiğini belirten haberde general Davis’in konuşmasını kısaca gazete yer vermiştir.

General bu konuşmasında kısaca şunları dile getirmiştir:

“ – *Bu sevdiğim yerden evvelce Allaha ısmarladık demeden ayrıldığım için çok mahzundum. Türk cengaverleri memleketlerine karşı vazifelerini en iyi surette ifa ettiler. Şimdi ellerimizi sıkalım ve iftihar edelim.*”

Gazetede haber, bu nutuklara karşılık vali ve belediye reis vekili tarafından teşekkür edilerek bir nutukla cevap verildiği ve yemek esnasında

³³ “İran Şahı Hz.”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

³⁴ “Kars’ta Hazırlıklar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

³⁵ “İran Şahı Hz.”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

General Davis'in, Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in kendilerine çektiği telgrafi okuyarak derin şükranlarını belirttiğini bildirmiştir. Bu heyetin aynı akşam saat 18.⁰⁰'de İstanbul'a hareket edeceği bildirilerek habere son verilmiştir.³⁶

Yine Yeni Irak gazetesinin 10 Haziran 1934 tarihli nüshasında Türkiye'yi ziyaret eden yabancı heyetlerle ilgili bir haber yer almıştır. Latin harfleriyle verilen "*Paris Belediye Heyeti*" başlıklı haberde Paris Belediye Heyetinin İstanbul ve Ankara şehirlerindeki ziyaretleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu haberde, Paris Belediye başkanı M. Fiquetin başkanlığındaki heyetin 7.⁴⁰ treniyle İstanbul'a geldiğini, heyette Belediye ikinci başkanı Doktor M. Lobigeoir, müşavir M. Baur, M. Baimaderly ve özel kalem müdürü M. Meiss adlı belediye üst düzey çalışanlarının bulunduğunu bildirilmiştir. Fransız heyetinin İstanbul'daki Fransız Seferathanesinde öğle yemeğine katılarak Akşam Ankara'ya gideceklerini ve daha sonra tekrar İstanbul'a gelerek Pera Palas'ta İstanbul Belediyesi tarafından heyet şerefine bir yemek verileceği belirtilen haberde, Fransız misafirlerin Perşembe günü Köstence'ye gidecekleri de yer almıştır.³⁷

10 Haziran 1934 tarihindeki Yeni Irak Gazetesinde Şükrü Kaya'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasında takip ettiği siyaseti hakkındaki bir beyanati yayınlanmıştır. Bu beyanatta Şükrü Kaya Türkiye Cumhuriyeti'nin takip ettiği dış politikanın temelini *Yurtta Sulh, cihanda sulh* prensibine dayandığını ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmalarında ve yaptığı tüm antlaşmalarda bu sulh politikasının canlı şahidi olduğunu söylemiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bu sulh prensibine sıkı sıkıya bağlı kalacağını, yaptıkları ve yapacakları tüm dış politika çalışmalarının bu ekseninde devam edeceğini belirtmiştir.

Şükrü Kaya'nın beyanati komşu devletlerle olan ilişkiler, Balkan Paktı ve Türkiye'nin sınırlarıyla ilgili konularda şu şekilde devam etmektedir:

"Komşularımızla olan siyasetimiz bariz ve saiki dostluk ve muadenin esaslarıyla emniyeti meşterekeyi temin etmektedir. Balkan Paktı bunun en yakın bir misalidir. Balkan Paktının tatbikat emeliyesi yakında dört nazır tarafından Cenevre'de görüşülecektir. Bu pakt siyasi manası itibariyle tamamen ilan olunduğu şekilde tatbikata girecektir. Diğer devletlerle olan münasebetimiz günden güne inkişaf edecek bir yürüyüştedir. Bu dostluk çok çetin zamanların ve uzun bir devrin ve yakında tanışmanın mahsulu olduğu

³⁶ "Çanakkale'yi Ziyaret Eden General Davis'in Güzel Bir Şahadeti", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

³⁷ "Paris Belediye Heyeti", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

*için her türlü halelden masundur. Diğer devletlerle olan münasebetimiz keza dostanedir. Hepsi ile dostluk ve muahedenet mukavelemiz vardır. Son ticari mukavelelerin akdinde Türkiye Cumhuriyetinin takip ettiği esasatı kabul etmekle bize olan dostluklarını ibraz etmişlerdir. Türkiye bütün bu siyasetini evvela ve her şeyden evvel kendi milletinin selabet seciyesine, vatanperverliğine ve ordusunun kuvvetine istinad ettirmektedir. Bizim bundan başka Anadolu'muzun iki büyük müttefiki vardır. Daimen bize vefakar olmuşlardır. Bunun biri Akdeniz diğeri Karadeniz'dir. Gerek Akdeniz'deki emniyetimizi gerek Karadeniz'deki emniyetimizi iki sistem üzerine istinad ettirmekteyiz. Birisi sahildar olan devletlerle bunun emniyetini temin edecek vesaik imzalamak diğeri de uzak veya yakın herhangi bir ihtimale karşı bunun müdafaasını dahilde hazırlamaktadır.*³⁸

Şükrü Kaya beyanatında, Avrupa'daki silahsızlanma problemi ve Fransa - Almanya arasındaki Saar bölgesi nedeniyle çıkan ve Avrupa devletlerinin hepsini etkileyen bu problemlerle birlikte Avrupa devletleri arasındaki bu karışık ortamda, Türkiye'nin hiçbir zaman bu anlaşmazlıklar içine girmeyeceğini vurgulayarak Türkiye Cumhuriyetinin daima barış için çalışacağını belirtmiştir. Şükrü Kaya Bey beyanatını şu sözlerde bitirmiştir.

*“Fakat Türkiye'nin bu azim ve kararı karşısında elinde olmayan sebepler ile ve istemediği halde memleket haricinde bir vakia çıkacak olursa Türkiye akd etmiş olduğu dostluk ve bitaraflık muadelerinin ahkâmını yerine getirecektir. Bilhassa kendi hududlarının müdafaasını elbette temin etmiştir. Bu seneki bütçemizin de ifadesi tamamen budur. Dostluklar çok ehemmiyetlidir. Fakat memleket için en büyük dostluk hariçde dahilde kuvvetli bulunmaktadır. Takip ettiğimiz siyaset dahilde milli mefkure birliğini temin etmek ve kuvvetimizi artırarak Türkiye'ye yan gözle bakılmaz bir hale getirmektir. Buna rağmen herhangi bir çılgın karar neticesi olarak Türkiye'ye tariz eden olursa bu taarruzlar Türkiye hudutlarında sert ve çetin kayalara çarparak dağılacaktır. Emin olabilirsiniz ki bu günki Türkiye'yi yalnız üzerinde arzu ve emel beslenir bir toprak değil yan gözle bile bakılmaz bir hale getirmekle meşgulüz ve getireceğiz”*³⁹

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında “Milletler meclisinde Tefik Rüşdü Bey Çok Alkışlandı” başlıklı haberde Tefik Rüşdü (Aras) Bey'in Milletler cemiyetinin genel komisyonunda söz alarak silahsızlanma ve cemiyetin devletlerarasındaki sınır problemleri konusunda yaptığı konuşmanın komisyon üyeleri tarafından büyük hareketle alkışlandığını

³⁸ “Şükrü Kaya Beyin Beyanatu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

³⁹ “Şükrü Kaya Beyin Beyanatu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

bildirmektedir. Ayrıca Tevfik Rüştü Bey'in kurulacak olan emniyet ve silahlanma meselesi için çalışacak bürodaki faaliyetlere de davet edildiğini yazmaktadır.⁴⁰

7. Türkiye'nin Uluslararası Ekonomik İlişkileri İle İlgili Haberler

Yeni Irak gazetesi'nde, Türkiye'nin komşu devletler ve Avrupa devletleriyle yapmış oldukları ekonomik işbirliği, antlaşmalar ve faaliyetlerle ilgili haber ve yorumlar geniş yer almıştır.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Yunanistan mahreçli "Yunan İktisat Nazırı Türkiye'ye Gidiyor" başlıklı haberde, 14 Eylül 1933 tarihinde Türkiye – Yunanistan Dostluk Antlaşmasının imzalanmasından sonra iki devlet arasında başlayan ticari faaliyetlerle ilgili olarak, Yunanistan İktisat nazırı ve bir grup işadammının Türkiye seyahati ve faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir.

Haberde verilen bilgilere göre, Yunan İktisat Bakanı'nın Ankara'ya yaptığı ziyaretin amacı; Türkiye ile Yunanistan arasında yapılacak iktisadi teşriki mesainin etrafında Mahmut Celal Bey'le görüşmektir. İktisadi teşriki mesaiden maksad Türkiye Yunanistan sanayisinin iki memleket ihtiyacını birden temin edecek bir şekilde sokmak amacıyla olduğunu bildirmektedir. Haberde Türkiye'nin beş yıllık kalkınma programının hazırlandığını ve bu programda Türkiye'de tesisine karar verilen sanayinin Yunanistan'da olmayan sanayi kuruluşlarından olduğu bunun yanında Yunanistan'da bulunan sanayi kuruluşlarının ise Türkiye'de bulunmadığı yazılmaktadır.

Türkiye ve Yunanistan'ın bugün (1934 itibariyle) 20 – 25 milyon nüfusluk bir ezilmiş halk kitlesini teşkil ettiğini, bu iktisadi ilişkiler ve işbirlikleri sonucunda tesis edilmiş ve edilecek olan fabrikalar mamulâtı hem Türkiye'de hem de Yunanistan'da istihsal edilecek ve 20 – 25 milyonluk fakir halk kitlesi karşısında eşyanın maliyet fiyatının az olacağı gibi ucuzlukta temin edileceği gazetenin haberinde dile getirilmiştir.

Ayrıca iki devlet arasında yapılacak teşrik-i mesainin diğer kısımlarında tütün, incir, üzüm gibi müşterek ihraç malları için hariç piyasalarda rekabetin kaldırılması ve Türkiye Yunanistan arasındaki rüchanlı gümrük tarifelerinin kabul edilmesi ve gümrük rüchanlı tarifelerin kabulünün, Balkanlarda yapılması arzu edilen gümrük birleşmesine doğru önemli bir adım olduğu haberde bildirilmiştir. Yunan İktisat Bakanı'nın bu ikili işbirliğinin ana hatları hakkında Türkiye'nin İktisat Bakanı Mahmut Celal

---

⁴⁰ "Milletler Meclisinde Tevfik Rüştü Bey Çok Alkışlandı", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

(Bayar) ile bu konu için görüşme yapacağı ve bir proje hazırlanacağı bildirilen haberde ayrıca Yunan İktisat Bakanı'nın Ankara seyahati hakkında Atina'dan verilen bilgiler haberin sonunda şu şekilde yer almıştır.

“Milli İktisad Nazırı Mösyö Desmaz Vegulu gelecek hafta Paris, Berlin ve Prag’a, oradan da Ankara’ya gidecektir. Mösyö Peşmaz Vefulu, Fransa, Almanya ve Çekoslovakya hükümetleriyle Yunanistan’ın bu memleketlerde olan ticari münasebeti ve bilhassa Yunan tütünlerinin bu memleketler piyasalarında satılması hakkında görüşecektir. Mösyö Peşmaz Vegulu’nin Ankara seyahati ile beraber gaybubeti bir ay kadar sürecektir.”⁴¹

Yeni Irak Gazetesi'nin 4 Şubat 1934 tarihli gazetesinde Türkiye ile olan ticari ilişkilerini geliştirmek amacıyla Belçika'dan bir heyetin İstanbul'a geldiğine dair bir haber yer almıştır.

“Türkiye ile Belçika arasındaki ticari münasebeti sıklaştırmak maksadıyla sanayi erbabından müteşekkil bir murahhas heyet İstanbul'a gelecektir. Bu heyet İstanbul'da birkaç gün kalacak ve Ankara ile diğer sanayi merkezleri de ziyaret edecektir.”⁴²

Türkiye'nin Avrupa devletleriyle olan ticari ilişkileriyle ilgili haber 8 Nisan 1934 tarihli gazetenin *“İtalya ile Ticari İtilaf”* başlığıyla verilmiştir. Türkiye - İtalya arasında ticaret müzakerelerinin başarıyla sonuçlandığını bildiren bu haberde anlaşmanın cumartesi günü imzalanmasının beklendiği bildirilmektedir.⁴³

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında ise, Türk Hükümeti'nin maliye bakanlığında görevlendirmek üzere Fransa'dan bir maliye müfettişinin Ankara'ya gelmesini beklediği haberi yer almaktadır. Paris'ten Anadolu Ajansı mahreçli olarak geçen haberde, *“Türk Hükümeti tarafından maliye bakanlığı'na geçici olarak görevlendirme için gelecek olan Fransız maliye müfettişi M. Herv Alfan bu akşam Ankara'ya hareket edecektir”* denilmektedir.⁴⁴

Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'nin Sovyet Rusya ile olan ticari ilişkileriyle ilgili haberlerde yer almaktadır.

4 Şubat 1934 tarihli gazetenin nüshasında *“Sekiz Milyon Altın Dolarlık Kredi”* başlıklı haberde, Türkiye'de açılacak fabrikalar için Sovyetlerin verdiği krediyle ilgili bilgi verilmiştir. Bu haberde, Sovyetlerin Türkiye

⁴¹ “Yunan İktisad nazırı Türkiye'ye Gidiyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁴² “Ticari İşler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁴³ “İtalya ile Ticari İtilaf”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁴⁴ “Fransız Maliye Mütchassısı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

hükümeti emrine sekiz milyon altın dolarlık bir kredi açtığı ve bu krediyle Türkiye'de kurulacak sanayi için lazım gelen fabrika ve makinaların temini hakkında hazırlanan protokolün Türkiye dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey ile Sovyet büyük elçisi Mösyö Suriç arasında imza edildiği bildirilmiştir.⁴⁵

Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye ile Irak Devleti arasında yapılan ticaret anlaşmasıyla ilgili olarak geniş bir bilgi verilmiş, gazetenin sahibi ve baş muharriri olan Celil Yakup'da bu konuyla ilgili geniş bir makale yazmıştır.

13 Mayıs 1934 tarihli gazetenin Irak ve Türkiye arasında "*Ticaret Mu'ahedesi*" başlıklı haberinde Türkiye Cumhuriyeti hükümetiyle Irak hükümeti arasında dostluğun ilerlediği belirtilerek bunun canlı delili olarak da ilk ticaret muahedesinin imzalandığı bildirilmiştir.

Haberde gazetenin yayımından bir hafta önce Türkiye Cumhuriyeti Bağdad Elçisi Tahir Lütfü Beyefendinin Irak Hariciye (Dışişleri) veziri Abdullah Demluci Bey'i vezaret binasında ziyaret ettiği, bu ziyarette Tahir Lütfü Beyefendi ile hariciye (dışişleri) veziri ve hariciye (dışişleri) müdüründe aralarında bulunduğu heyetler, Türkiye Cumhuriyeti ile Irak hükümeti arasında ticaret antlaşmasını imza ettikleri bildirilmiştir.

Bu olayı tarihi bir hadise olarak tanımlayan gazete, anlaşmanın iki ülke içinde olumlu bir gelişmeye haiz olduğunu vurgulamaktadır. Gazete bu haberine şu şekilde son vermiştir.

*"Bundan gerek Irak hükümetinin ve gerek Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin edebilecekleri mütakabil istifade her iki tarafın iktisadi inkişafına fevkalade faidesi olacağı cihetle azami tesbittir. Türkiye Cumhuriyeti Bağdad elçisi Tahir Lütfü Bey Efendi ile muhterem hariciye vezir Abdullah Demluci Bey Efendinin bu ticaret muahedesinin meydana gelmesinde gösterdikleri büyük hüsni niyetle, yüksek politika dirayetini bütün samimiyetimizle tebrik ederiz."*⁴⁶

Gazetenin aynı tarihli nüshasında Celil Yakup'un "*Türkiye-İrak Ticaret Muahedesinin Akdi münasebetiyle*" başlıklı Irak Türkiye arasında yapılan ticaret anlaşmasıyla ilgili geniş bir makalesi yer almıştır. Celil Yakup, Türkiye ve Irak arasındaki ilişkilerin gün geçtikçe daha da geliştiğini ve yükselişe geçen ilişkilerin canlı bir delili olarak da bu ticaret anlaşmasını göstermiştir. Türkiye'nin en güvenilebilecek ülke olduğunu vurgulayarak sözlerine şu şekilde devam etmiştir.

⁴⁵ "Sekiz Milyon Altın Dolarlık Kredi", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁴⁶ "Irak ve Türkiye Arasında Ticaret Muahedesini", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1

“Zaten Irak’ın, böyle bir muahedenin yapılmasına bilhassa hem civar hükümetler arasında, en fazla güvenilecek ve en çok dayanılacak bir itimad vasfına haiz olan Türkiye gibi bir hükümetle dostluk bağlarının ilk rabitaları mahiyetinde olan ticari bir anlaşmayı meydana getirmesinde çoktan ihtiyacı vardı.”

Celil Yakup makalesinde toplumların ve devletlerin yükselmesinde iktisadi faaliyetlerin katkısına temas ettikten sonra en yakın olarak gördükleri bir hükümet olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile yapılan bu iktisadi anlaşmanın çok geç kalınmış bir teşebbüs olduğunu dile getirmiştir. Bu düşüncelerine ilave olarak Celil Yakup iki ülke arasındaki idareci ve aydın sınıfı arasındaki sempati ve yakınlığın bu anlaşmanın daha erken yapılmasına imkan vermesi gerektiğini belirterek, bu gecikmenin diplomatik bir olay olduğunu ve bu iki ülke arasında büyük kültür, ülkü birliğinin bulunduğunu vurgulamaktadır. *“Türkiye ile Irak arasında kurulacak sadakat hamlelerinin bir an evvel kuvvet bulmasını isteyen heyecan ve iştiyakin hangi vatanperver Iraklının hangi vatanperver Türkün kalbini kudretle çarpturamaz ve oynatmaz”* diyerek soran başyazar Celil Yakup iki ülke arasındaki vatanperverlerin birbirleriyle olan hüsnüniyetlerinin sağlam bir şekilde var olduğunu dile getirmektedir.

Celil Yakup, Irak’ta ticaretle uğraşanların dünya piyasalarında yeni pazarlar bulmak konusunda birçok engellerle karşılaştıklarını, Amerikanın bilmem neresinde hurmalarına reklam yaptırmak için birçok fedakarlıklar yapmak yerine yanı başında bulunan bir hükümetin yani Türkiye’nin pazarlarından istifade etmek gerektiğini belirterek savaştan önce Basra Hurmalarının en çok satıldığı memleketin Türkiye olduğunu her Iraklının bildiğini söylemektedir. Bunun yanında Irak’a ithal edilen birçok eşyanın daha ucuz ve daha elverişli şartlardan Türkiye’den temin edilebileceğini belirterek, *“Kaliforniya’dan ithal edilecek bir ürünü Türkiye’den daha elverişli bir şekilde ithal ederek bir Amerikan tüccarına kazandıracığımız parayı, bir kısmı cebimizde kalmak suretiyle şarklı kardeş bir millete faydalı olabiliriz”* diyerek hem pahalı olarak Irak’a ithal edilen malların daha ucuza geleceğini düşünen Celil Yakup bunun yanında doğulu ve Türk olduğunu vurgulayarak, yapılacak bu ticari faaliyetlerde Türkiye’nin kazanması yönündeki düşüncelerini de dile getirmektedir. Celil Yakup’un bu ifadeleri, kendisindeki Türklük ve Türkiye Cumhuriyetine karşı olan mensubiyet şuurunun açık bir ifadesidir. Yazar makalesinin devamında yukarıdaki duygu ve düşüncelerinin ekseninde devam ederek yapılan ticaret anlaşmasının her iki ülke için de olumlu faydalarını belirtmektedir.

“Bugün elma, üzüm hurma mübadeleleriyle başlanacak olan münasebetlerin ileride, kültürel (harsi) sahalara fikir ve ideoloji imkanlardaki moral kıymetlere de şehval çevresine teşyii edeceğini şimdiden göz önünde tutabiliriz” diyen Celil Yakup bu iktisadi faaliyetlerin ileride kültürel ve sosyal olarak iki ülke arasındaki yakınlıkların güçlenmesine imkan hazırlayacağını vurgulamaktadır. Bu yakınlığın ve duygusal birlikteliğin zaten Türk ve Irak halkı içerisinde var olduğunu, paktlar, anlaşmalar gibi seramonilerin, bu derinden gelen duygulardan da büyük oranda etkilendiğini ileri sürmektedir. Bunun delili olarak da Irak'ta Türk dostluğunu, Türk sevgisini derinden hisseden Bağdat Kulübü gençlerinin hiçbir tesire tabi olmadan Türk diline ve kültürüne karşı besledikleri samimi hissiyatı delil ve şahit göstermektedir. Bu ilginin ve sevginin, yarının gençlerinde daha güçlü, dinamik, verimli ve feyizli bir şekilde olacağından şüphesi olmadığını belirten Celil Yakup, bu iktisat anlaşmasını yapanlara da derin saygı ve teşekkürlerini sunmaktadır.

Celil Yakup makalesinin son kısmında bu anlaşmayı yapanlar hakkında olumlu sözler ve övgülerde bulunduktan sonra makalesini şu sözlerle tamamlamıştır.

“Bir gün büyük Gazi Türkiye'siyle Celaletmeab Gazinin Irak'ı ilk mesafesini yapmış oldu; İstikbal bu mesafeyi kucaklaşmağa tahvil edecektir.” diyerek bu yaklaşmanın ileride bu iki ülkenin birlikteliğinin her alanda sağlanması düşüncesini vurgulamaktadır.⁴⁷

8. Türkiye'nin Ekonomi Alanındaki Gelişmeleri ile İlgili Haberler

Yeni Irak Gazetesi'nde ekonomik haberler olarak nitelediğimiz haberler sanayi, ticaret, ulaşım ve nakliyat gibi konular içermektedir.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Türkiye'de bulunan fabrikalarla ilgili haber bulunmaktadır. “Türkiye'de Ne Kadar Fabrika Var?” başlıklı bu haberde Türkiye'deki fabrikaların istatistik bilgileri verilmiştir.

Haberde bu istatistiğin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından Sanayi İstatistikleri adı altında yayımlanan eserden alındığı belirtilmiştir.

Bu istatistiğe göre, 1932 yılında Türkiye'de 1473 müessesenin faaliyet halinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu fabrikaların 342 tanesi 1923 senesinden önce yani cumhuriyetin kurulmasından evvel kurulmuştur. 1088

⁴⁷ “Türkiye-İrak Ticaret Muahedesinin Akdı Münasebetiyle”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1-3.

tanesi ise cumhuriyetin ilanından sonra kurulmuştur. 43 fabrikanın da kuruluş tarihlerinin çok yeni olduğu haberde belirtilmektedir.

Fabrikaların çalışma sahalarına göre sayılarını veren haberde şu tablo ortaya çıkmıştır.

Ziraat ve ehil hayvanlar, balık ve av mahsulatı sanayi için 251, Dokuma Sanayi için 351, modern sanayi için 80, kimya sanayi için 76, kağıt ve karton sanayi için 41, bina inşaatı sanayi için 17 ve çeşitli sanayi kolları için ise 261 fabrikanın bulunduğunu göstermektedir.

Farikaların şehirlere dağılımı ise şu şekildedir.

İstanbul'da 507, İzmir'de 181, Bursa'da 116, Balıkesir'de 106, Manisa'da 47, Adana'da 39, Ankara'da 30, Gaziantep'te 28, Edirne'de 26, Kocaeli'nde 26, Konya'da 26, Samsun'da 26, Mersin'de 35, Zonguldak'ta 23, Kütahya'da 21 ve Türkiye'nin diğer vilayetlerinde 202 tane fabrika bulunmaktadır.

Haberde yer alan istatistiği bilgilerde, Türkiye'deki fabrikalarda çalışan işçilerin sayısı da verilmiştir. Bu fabrikaların tamamında çalışan işçi sayısı, 155.322 kişidir. İstanbul'daki fabrikalarda daimi olarak 15.830, İzmir'de 2.977, Bursa'da 3.173, Balıkesir'de 22.665 işçi çalışmakta olup diğer kalan işçiler ise Türkiye'nin diğer fabrikalarında çalışmaktadırlar. Ayrıca, sanayi kuruluşları sayısının az olmakla beraber işçi sayısının ise en çok Zonguldak vilayetinde bulunduğu, maden kömürü müesseselerinde ve kereste fabrikalarında çalışanların miktarının 7.218 kişiden ibaret olduğunu gazetenin verdiği istatistiki bilgilerden öğrenmekteyiz.⁴⁸

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, Türkiye'de faaliyet gösteren fabrikalarda işçi sayısına göre revir veya hastane kurulmasına yönelik bir haber yer almıştır. "*Hasta işçilerin Tedavisi*" başlıklı bu haberde genel hıfzı sıhha kanununun 17. maddesi gereğince fazla miktarda işçi çalıştıran müesseselerin doktor ve hastane teşkilatı yapmaları lazım geldiğini belirterek, sağlık bakanlığının gönderdiği tamimle 100 ile 500 daimi işçisi olan müesseselerin, her yüz kişiye bir yatak hesabıyla birer hastanede açmalarının gerektiği bildirilmektedir.⁴⁹

Gazete, Türkiye'deki ipek sanayi hakkında bir habere yer vermiştir. 4 Şubat 1934 tarihli gazetenin "*İpek Sanayi*" başlıklı haberinde, 1923 yılından önce Türkiye'deki ipek fabrikalarının sayısının 7 olduğu ve 1927 yılından

⁴⁸ "Türkiye'de Ne Kadar Fabrika Var", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁴⁹ "Hasta İşçilerin Tedavisi", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

sonra Teşvik-i Sanayi kanunu ile fabrikalara büyük muafiyetler verildiği için her sahada fabrikaların kolayca kurulmasının temin edildiğini bildirmektedir. Bu teşviki sanayi kanunun ortaya koyduğu imkanlar dahilinde Bursa'da ki İpek fabrikalarının da kolayca faaliyete geçtiği ve çoğaldığını belirten haberde, Türkiye'de 1927 yılında 10, 1928 yılında 9, 1929 yılında 7, 1930 yılında 8 ve 1931 yılında 20 fabrika açıldığı, 1932 yılında Bursa'da 5 adet olmak üzere Türkiye'nin muhtelif şehirlerinde 8 adet fabrika daha açıldığı bildirilmiştir. Haberde İpek sanayinin yükselişe geçmesinin halka iş imkanı sağladığı, bu müesseselerde 3170 kişi çalıştığını ve bunların 2092'sinin kadın işçiler olduğunu öğrenmekteyiz. Ayrıca, 77 ipek fabrikasının ürettiği ipeğin kıymetinin 5253.000 lira olduğunu da bu haber bildirmektedir.⁵⁰

Yine aynı tarihli gazetede “*Ali İktisat Meclisi*” başlıkla haberde, Ankara'da yapılacak Ali İktisat Meclisi'nin toplantısına İstanbul'dan katılacak olan üyelerin Ankara'ya hareket ettikleri bildirilmiştir.⁵¹

Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'de faaliyet gösteren fabrikalarla ilgili haberlere rastlamaktayız. 8 Nisan 1934 tarihli gazetenin nüshasında Latin harfleriyle yazılmış *Türkiye haberleri* kısmında, “*Alpullu Şeker Fabrikasının Kazancı*” başlıklı haberde, Türkiye'nin ilk şeker fabrikalarından biri olan Alpullu Şeker fabrikasının 1933 yılındaki mali durumu hakkında bilgi verilmiştir. Son yapılan genel kurul toplantısında verilen bilançoya göre fabrikanın 1933 senesindeki safi kârı 1.500.000 milyon lira olduğu, ayrıca 2 milyon 569 lira amortismanına % 10 da ihtiyad akçesine ayrıldığını bildiren haberde şirketin adi ve fevkalade ihtiyad akçesinin toplamının 889 bin 990 lira ve şirketin sermayesi üç milyon lira olduğu yazılmıştır.⁵²

4 Şubat 1934 tarihli gazetenin nüshasında “*Beynelmilel Ticaret Odasına Türkiye'nin İştiraki*” başlıklı haberde, merkezi Paris'te olan uluslararası ticaret odasına Türkiye'nin de girmesine temin için İstanbul'da bir cemiyetin kurulduğu, bu cemiyetin kuruluş toplantısını İstanbul Ticaret Odası'nda yaptığı, cemiyetin nizamnamesini hazırlamaya başladığı ve nizamname bittikten sonra hükümete müracaat edilerek izin alınarak, çalışmaya başlanacağı yazılmıştır.⁵³

13 Mayıs Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'nin fındık ihracıyla ilgili bir haber de yer almıştır. “*Ordu'da Fındık İhracatı*” başlıklı yazıda, Ordu

⁵⁰ “İpek Sanayi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁵¹ “Ali İktisat Meclisi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁵² “Alpullu Şeker Fabrikasının Kazancı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁵³ “Beynelmilel Ticaret Odasına Türkiye'nin İştiraki”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

İskelesi'nden eylül ayının başından 1934 yılının mayısına kadar 43 bin çuval iç fındık ile 17 bin çuval kabuklu fındık ihraç edildiği bildirilmektedir.⁵⁴

Türkiye'nin ihraç mallarındaki nakliye masraflarının ucuzlatılmasına yönelik aldığı tedbirlerle ilgili olarak, 4 şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde "*Ucuz Nakliyat Tedbiri*" başlığıyla bir haber yapılmıştır. Bu haberde, Türkiye İktisat Vekaleti'nin, ihraç edilecek malların nakliye masraflarını en ucuza mal etmek için bazı tedbirler almağa karar verdiğini ve bu tedbirlere göre bilhassa deniz yolları işletmesine yardım edileceği ve yeni vapurlar alınacağı belirtilmiştir.⁵⁵

13 Mayıs 1934 tarihli gazetenin nüshasında "*10 Liraya Kadar Olan Hediyeler*" başlıklı haberle, Türkiye'ye posta yoluyla kişiler adına yurtdışından gelen ve kıymeti 10 lirayı geçmeyen hediyelerin, kontenjan kaydına bakmaksızın serbestçe ithaline icra kurulunca karar verildiğini bildirmektedir.⁵⁶

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra en çok önem verdiği konulardan birisi de ulaşımıdır. Ülke içindeki güçlü ulaşımın sağlanması, ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik yönden güçlenmesini sağlayacaktı. Türkiye'deki ulaşım konusunda demiryolları en etkili vasıtalarından biriydi ve bu demiryollarının büyük bir çoğunluğu yabancıların işletmesinde bulunmakta idi. Türkiye hükümeti bir yandan yabancı şirketlerin elindeki bu demiryollarını satın alırken diğer yandan da ülkenin birçok yerinde yeni demiryolları hatlarının yapılması yönünde büyük gayretler göstermiştir.

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde hükümetin, cumhuriyetin ilanından itibaren üstünde önemli durduğu demiryollarının devletleştirilmesi konusuyula ilgili bir haber yayımlanmıştır. "*İzmir Tesbe Demiryolunu Türkiye Cumhuriyeti Satın Alarak Devlet Demiryollarına İlave Etti*" başlıklı haberde, Adliye bakanı olan Saraçoğlu Şükrü Bey'in Tesbe ve İzmir Demiryollarının satın alınmasına dair yapılan müzakerelerinin olumlu sonuçlandığını, demiryolu işletmesinin bütün hareketli, hareketsiz malzemelerinin, levazımının ve bütün menkul ve gayrimenkul malların hepsinin hükümete devredileceği bildirilmiştir.

Gazete bu hattın satın alınmasına büyük bir dirayetle muvaffak olan Bayındırlık (Nafia) bakanı Ali (Çetinkaya) Bey ile Adliye Bakanı Saraçoğlu Şükrü (Saraçoğlu)'nün gayretleri sonucunda 710 kilometrelik büyük bir

⁵⁴ "Orduda Fındık İhracatı", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Şubat 1934, s. 2.

⁵⁵ "Ucuz Nakliyat Tedbiri", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁵⁶ "10 Liraya Kadar Olan Hediyeler", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

hattın Türkiye Devlet Demiryolları şebekesine ilave edilmiş olduğunu yazmaktadır.⁵⁷

10 Haziran 1934 tarihli gazetenin nüshasında fason üretim yaparak sahte etiket kullanan ve yerli malı yabancı mal diye piyasaya sürenlerin cezalandırılacağına dair bir haber yer almıştır. “*Yerli Malını Ecnebi Mali Diye Satanlar*” başlıklı haber gazetede şu şekilde verilmiştir.

“*İstanbul – Memlekette yapılan eşyaya hariçte yapılmış gibi etiket koyanlara ve ecnebi mallarını yerli gibi satanlara ait olarak ticaret odası tarafından yapılan tahkikat yakında adliyeye intikal edecektir.*”⁵⁸

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde *Türkiye Haberleri* kısmında, yapılacak olan Uluslararası İzmir Fuarı’nın hazırlıklarıyla ilgili habere yer verilmiştir. “*Beynelmilel İzmir Panayırı*” başlığıyla verilen bu haberde, 9 Eylülde İzmir’de yapılması planlanan Uluslararası İzmir Fuarı’nın organizesinden sorumlu komitenin İzmir Valisi Nazım Paşa başkanlığında toplanarak fuarda teşkil edilecek yabancı eşya ve malların hakkında İktisat ve İnhisarlar Vekaleti’ne bazı noktaların sorulmasına karar verildiğini belirterek, bu sorulacak hususlar gazetede maddeler halinde sıralanmıştır.⁵⁹

9. Türkiye Gündemi ile İlgili Haberler

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak gazetesi’nde “*İstanbul’un imarı ve müstakbel şekli*” başlığıyla verilen haberde, İstanbul’un imarı için 1933 yılında dünyanın sayılı mütehasıslarından (Nerguç Agus Lamborta) nun verdikleri raporların İstanbul valisinin başkanlığında toplanan, mütehasıslardan ve sanatkarlardan oluşan 26 kişilik bir jüri heyeti tarafından incelemeye alındığı bildirilmiştir.⁶⁰

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde, Yıldız Sarayı’nın uluslararası konferanslara ev sahipliği yapması planlandığından, saray ve çevresinde yapılan tadilat hakkında bilgi veren bir haber yayımlanmıştır. “*Yıldız Sarayı*” başlıklı bu haberde, uluslararası konferanslara tahsis edilen Yıldız Sarayı merasim dairesinin tamirinin bittiği, saraya giden yolların düzeltildiği ve Yıldız Sarayında ilk toplantının eylülde parlamentolar konferansının yapılmasıyla gerçekleştirileceği bilgisine yer verilmiştir.⁶¹

⁵⁷ “İzmir-Tesbe”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁵⁸ “Yerli Malını Ecnebi Mali Diye Satanlar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁵⁹ “Beynelmilel İzmir Panayırı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁶⁰ “İstanbulun İmarı ve Müstakbel Şekli”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁶¹ “Yıldız Sarayı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

10 Haziran 1934 tarihli gazetede “*Deniz ve Nehirlerde Seyahat Eden Genç bir Türk*” başlığıyla İstanbul’dan yelkenli bir sandalla hareket eden Mustafa İhsan adlı Türk gencinin deniz ve nehirlerdeki seyahati ile ilgili bir habere yer verilmiştir. Mustafa İhsan Efendi namındaki Türk’ün yelkenli sandallıyla İstanbul’dan hareket ettiğini Bahr-ı Sefid sahillerinden Port Saide ve oradan Dimyat’a, Nil’e ve Sudan’a gittiğini oradan tekrar Nil’e dönerek Mahmudiye kanalını geçip İskenderiye’ye geldiğini ve İskenderiye’de birçok zevatin bu genci, karşılayarak tebrik ve takdir ettiklerini bildiren haberde, sandalın boyunun beş metre, eninin ise bir buçuk metre olduğunu yazmaktadır. Ayrıca haberde, Mustafa İhsan Efendinin bir müddet İskenderiye’de kaldıktan sonra İspanya ve Fransa sahillerini ziyaret edeceğini ve Fransa’da nehirlerden seyahatle, Almanya Peşte ve Romanya’dan İstanbul’a döneceği bildirilmiştir.⁶²

İlginç bir hırsızlık olayı da gazete sütunlarında yerini almıştır. “*Tuhaf Bir Hırsızlık*” başlıklı haberde, İstanbul’da mahalle aralarında ipliklerin ucuna Mısır bağlayarak tavuk avlayan Aişe ve Emine isminde iki çingene karısının, cürm-ü meşhud halinde çaldıkları tavuklarla birlikte yakalandıkları bildirilmiştir.⁶³

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Türkiye’nin ve dünyanın bir hayli dikkatini ve ilgisini çeken Amerikan Bankeri İnsud’un İstanbul’da tevkif edilmesi olayını geniş bir şekilde okuyuculara duyurulmuştur. Akşam gazetesinden iktibas yapılarak “*Türkiye Haberleri*” kısmında “*Amerikan Bankeri İnsud*” başlığıyla verilen haberde, Müflis Amerikan bankeri Samuel İnsud’un Yunan Bandıralı Lutis Vapuru ile Habeşistan’a gitmek üzere Süveyş kanalına 100 mil mesafede iken şiddetli fırtına sebebiyle on iki ada sahillerine dönmeğe mecbur kaldığını ve Atina’da bulunan İnsud’un vekillerinin bundan vazgeçmesini ve Romanya’ya gitmesini telkin ettiklerini bunun üzerine İnsud’un Romanya’ya gitmek üzere Boğazları transit geçerek Karadeniz’e doğru yol alırken vapurun İstanbul’da tevkif edildiğini bildiren haber olayın gelişimine şu şekilde yer vermektedir.

“Vapurun Türkiye karasuları dahiline girmesi üzerine Amerika Seferi Türkiye Hükümetine müracaatla hileli iflas ve dolandırıcılıktan meznun (banker İnsud) nın teslimini talep etmiş bu babdaki evrakın bir sûret müsdekesini daha tevdi eylemiştir. Türkiye Hükümeti Millet meclisince iadei mecrumin mukavelesini tasdik edilmemiş olduğundan iade keyfinin ancak

⁶² “Deniz ve Nehirlerde Seyahat Eden Genç Bir Türk, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁶³ Tuhaf Bir Hırsızlık”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

ceza kanununun 9 ncu maddeye istinaden edileceği ve bu babda evrakın Türk adliye makamına tevdi kalineceğini cevaben bildirmiştir.”

Türkiye Hükümeti Türk Ceza Kanunu'nun 9. maddesine istinaden İnsud'u iade edebileceğini bildiren gazete, İstanbul Valisi'nin banker hakkındaki mahkeme kararına kadar bekleyeceğini, bunun yanında bu halin Boğazlardan transit geçen ve boğazların Lozan anlaşması mucibince maruren serbest bulunması sebebiyle bu hal çok nazik ve hukuku bir mesele vücuda getirdiğini belirtmiştir.⁶⁴

Ayrıca bu mesele için Yunan Dışişleri Bakanı'nın da, Banker İnsud'un seyahatine devam etmesi yönünde Türkiye Hükümeti nezdinde devreye girdiği gazetenin verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır.

10. Türkiye ile İlgili İlan ve Reklamlar

Yeni Irak Gazetesi'nde yer alan ilan ve reklamlarda Türkiye'de faaliyet gösteren ticari kuruluşlar ve Türkiye'de yayımlanan matbuatla ilgili ilan ve reklamlara gazetenin her nüshasında rastlamaktayız. Gazetede yer alan bu ilanlar dışında ayrıca Türkiye Turizmi ile ilgili ilan ve reklamlarda bulunmakta olup Irak'dan Türkiye'ye turizm amacıyla seyahatlerin yapıldığı ve teşvik edildiğini de bu reklam ve ilanlardan anlamaktayız. Yeni Irak Gazetesindeki bu tür ilan ve reklamların tamamı gazetenin son sayfasında yer almıştır.

Gazetenin yayın politikalarından en önemlisinin Türkiye ile olan bağların güçlendirilmesi ve kültürel birlikteliğin sıkı bir şekilde gerçekleştirilerek geliştirilmesini amaçladığını, Yeni Irak Gazetesi'nin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında “Okuyucularımıza” başlıklı duyuru niteliğindeki yazıda görmekteyiz. Bu duyuruda gazetenin bir kısmının Latin harfleriyle neşredilme çalışmalarından bahsedilmiş ve Türkiye'den gazete vasıtasıyla okuyucuların Türkçe eserleri temin edebileceğine dair bir bilgilendirme yapılmıştır.

Gazete “bundan evvelki nüshalarımızda gazetemizin bir kısmını Türk harfleriyle neşir ederek sahifelerimizi tevsil karar verdiğimiz yazmıştık. Matbaa tesisatımız henüz ikmal edilmediğinden birkaç nüsha daha aynı şekilde intişar edecegiz”⁶⁵ diyerek gazetenin bir kısmının Latin harfleriyle neşrinin belli bir süre gecikeceği bildirilmiştir. Daha sonraki nüshalarında gazetenin bu düşüncesini gerçekleştirdiğini görmekteyiz.

⁶⁴ “Amerikan Bankeri İnsud”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁶⁵ “Okuyucularımıza”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

Aynı duyuru yazısında, Yeni Irak Gazetesi idaresi tarafından Irak kültür hayatına katkı sağlamak amacıyla Türkçe eserlerden istifade etmek isteyen Iraklı vatandaşların Türkçe kitab temini için sipariş kabul edildiğini ve Türk kuruluşunun bir buçuk Irak fesle denk geldiği belirtilerek kitap siparişinde bulunmak isteyenlerin gazetenin idare müdürü namına kitap ücretlerinin % 10'nunu peşin göndermeleri gerektiğini bildirmiştir.⁶⁶

Yeni Irak Gazetesi'nin hemen hemen her sayısında, Türkiye'de faaliyet gösteren "Akba kitabevi" adlı ticari kuruluşun reklamını görmekteyiz. 10 Haziran 1934 tarihli gazetenin nüshasındaki ilan şu şekildedir:

*"Ankara Akba kitabevi Türkiye'nin en güvenişli ticaret müesseselerinden biridir. Anka müessesesi Türkçe, Fransızca, Almanca ve İngilizce kitapları bir hafta zarfında bulunduğunuz mahalle gönderir. Adresi: Ankara Anafartalar Cad. 71-79"*⁶⁷ Türkiye'den kitap siparişi yapmak isteyenler için bir başka reklamı da gazetede şu şekilde yer almıştır.

"Bir Kuruş Bir Buçuk Fels Hesabıyla

*Türkiye'den kitab getirmek isterseniz kitapları, Türkiye Devlet matbaası, Akba, Akbal kitapevleri vasıtasıyla bizzat tedarik edebileceğiniz gibi her Türk kuruşu bir buçuk fels hesabıyla matbuamız vasıtasıyla da tedarik edebilirsiniz; müracaatleriniz idare müdürümüz namına olmalıdır."*⁶⁸

Türkiye'den kitap temini konusunda yapılan bu reklamların yanında Türkiye'de yayımlanan Hakimiyet-i Milliye gazetesinin Fransızca nüshası olan Ankara Gazetesi'nin reklamı yapılmıştır. Reklamda Hakimiyeti Milliye'nin Fransızca nüshası Ankara Gazetesi'nin zengin konular ve değerli yazıları ihtiva ettiğini *Fransızca Ankara'nın sadece Türkiye'de değil, Fransızca bilinen her yerde büyük ilgi ile aranan bir gazete olduğu* vurgulanmıştır.⁶⁹

Yine Türkiye'de yayımlanmakta olan ve mimari ile yapı sanatlarıyla ilgili derginin reklamını da Yeni Irak sütunlarında görmekteyiz. 10 Haziran 1934 tarihli gazetenin nüshasında "Mimar" başlıklı haberle İstanbul'da "Mimar" adı altında, yapı, sanat, şehircilik ve tezyini sanatlar hakkında aylık olarak yayımlanan bu derginin Türkiye'nin en değerli sanat üstadlarının el birliğiyle çıkarmış olduklarını belirten gazete bu derginin Irak'ta sayısının gün geçtikçe artmakta olan ev yapımına yardım edeceği vurgulanarak,

⁶⁶ "Okuyucularımıza", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁶⁷ "Akba Kitabevi", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

⁶⁸ "Bir Kuruş Bir Buçuk Fels Hesabıyla", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

⁶⁹ "Fransızca Ankara", *Yeni Irak Gazetesi*, 16 Haziran 1934, s. 2.

mimari meraklıları ile bütün sanatkarlara bu dergiyi tavsiye ettiklerini görmekteyiz.⁷⁰

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, "Güzel Ankara'dan Yeni Bir Manzara" başlıklı reklam niteliğindeki bir yazıda, Ankara'nın kuşbakışı şeklinde çekilmiş bir resmini de vererek, Iraklı vatandaşların yaz münasebetiyle Türkiye'ye yapacakları seyahatlerde mutlaka "Gazinin yeni Ankara'sını" görmeleri ve görmelerini tavsiye edilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

"Büyük Millet Meclisi divan-ı Muhasebat, Cumhuriyet merkez bankası, evkaf apartmanı gazi heykeli yeni şehir caddesi (Irak Sefareti, sefaretlerin bulunduğu bu cadededir) İstasyon caddesi bu resimde görülmektedir. Yaz münasebetiyle Türkiye'ye seyahate çıkan Iraklı vatandaşların gazinin Yeni Ankara'sını herhalde görmelidir."⁷¹

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde yaz turizmi diyebileceğimiz bir reklam yer almaktadır. Bu reklam ilanında Iraklı vatandaşların İstanbul'un boğazında, Yalova, Bursa ve Uludağ'da güzel bir tatili uygun ve rahat bir ortamda geçirebileceklerini taahhüd edilmektedir. Bu ilan gazetede okuyucunun hissiyatına ve zevkine hitap edecek şekilde verilmiştir.⁷²

B. Dünya ve Irak ile İlgili Gelişmeler ve Yazılar

Yeni Irak Gazetesindeki genel olarak Türkiye dışında, dünya ve Irak Devleti sınırları içerisindeki gelişmelerle ilgili konular olmak üzere iki ana başlık altında toplayabiliriz. Bu iki ana başlık altında da niteliklerine göre siyasi, sosyal, ekonomik, ticari, kültür - sanat – edebiyat, teknoloji, askeri, aktüel (güncel), devletlerarası ilişkiler, meteorolojik gelişmeler ve etkileri, eğitim, tarım, hayvancılık, sağlık gibi konuların gazetede yer almış olduğunu görmekteyiz.

1. Dünya Gelişmeleri İle İlgili Haberler

Yeni Irak Gazetesi'nde, Dünya'daki gelişmelerle ilgili olarak haber ve yorum yazıları geniş yer tutmaktadır. Dünyada siyasi, sosyal, ekonomik, teknolojik gelişmeler başta olmak üzere birçok konu ile ilgili haber ve yoruma rastlamak mümkündür. Bu haber ve yorumların sayısı 45 tanedir. Bunun 6 tanesi köşe yazısı olup dünyadaki olay, kişi ve gelişmeler hakkındaki fikir ve yorumları içermektedir. Yeni Irak Gazetesi Amerika,

⁷⁰ "Mi'mar", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

⁷¹ "Güzel Ankaradan Yeni Bir Manzara", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

⁷² "Boğazın Şirin Manzaraları", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

İtalya, İngiltere, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa gazetesinden iktibaslar yapmıştır. Bunun yanında Avrupa'dan gazeteye yazı gönderenlere de rastlamak mümkündür. Ayrıca dünyadaki teknolojik gelişmeler, bilim ve edebiyatla ilgili olarak da yazılar yer almıştır.

Dünya haberleri genellikle “*Muhtelif Dünya Haberleri*”⁷³ başlığıyla okuyucularına sunulmuştur. Siyasi haberler genellikle gazetenin birinci sayfasında yer almıştır. Dünya haberleri gazetenin hemen hemen her sayfasında bulunmaktadır.

Hicaz Krallığı ile Yemen krallığı arasındaki savaş gazetede geniş yer almıştır. Bunun dışında, Mısır ile ilgili birkaç haber bulunmaktadır.

Yeni Irak Gazetesi'nde Müslüman dünyasını uzun süre meşgul eden Hicaz ve Yemen Krallıkları arasındaki savaş ile ilgili bir de makalede yayımlanmıştır. “*Babacan Diyor ki*” imzasıyla “*Arabistan Yarımadasında*” başlığıyla yayımlanan makalede iki hükümet arasındaki bu uyuşmazlığı daha da körükleyenlerin olduğu, burada basın büyük rol oynadığı belirtilmiştir.⁷⁴

2. Irak'ın Siyasi ve Sosyal Gelişmeleri ile İlgili Haber ve Yazılar

Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'la ilgili olarak, daha çok devletlerle yapılan siyasi ekonomik ilişkiler yer almıştır. Gazetede, dünya ve Türkiye haberlerinde geniş olarak yer alan siyasi haberler, Irak'la ilgili haberlerde yok denecek kadar azdır.

Irak halkına büyük problemler çıkaran ve Irak hükümeti tarafından zorunlu göçe tabii tutulan Asurilerin tehciri ile ilgili bir haber, Akşam gazetesinden iktibas yapılarak yer almıştır. “*Asurilerin tehciri*” başlıklı haberde Irak'ta halk ile geçinemeyerek devlet içinde devlet vücuda getirmek isteyen Asurilerin Irak'tan tehciri meselesinin henüz bir çözüme kavuşmadığı bildirilerek bu meseleyi incelemekle sorumlu olan Milletler Cemiyeti komitesinin sonunda bunların Brezilya'ya yerleştirilmelerine karar verdiği, Brezilya'da inceleme yaparak Asurilerin yerleştirileceği yerlerin belirlenmeğe çalışıldığını yazmaktadır. Gazete, heyetin verdiği neticelere göre Brezilya'nın güneyindeki Panama taraflarının Asuriler için en uygun yer olduğu fakat Brezilya basınının Asurilerin Brezilya'da kargaşa ve huzursuzluk kaynağı oluşturacağı yönünde şiddetli bir şekilde yayınlarına başladığını bu nedenle Brezilya hükümeti'nin de Asurileri kabul etmek istemediğini bildirmiştir.

⁷³ “Avrupa'da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁷⁴ “Babacan Diyor ki: Arabistan Yarımadasında”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

Gazete Brezilya kamuoyu ve hükümetin bu menfi tutumunun değişmesi için Milletler Cemiyetinin büyük bir çaba sarf ettiğini ve bu çabalar sonucu olumlu bir netice alındığı, Brezilya Hükümetinin Asurileri kabul etmeğe razı olduğunu yazmıştır. Asurilerin yerleşebileceği yerin bulunmasından sonra bir başka önemli meselenin de Asurilerin nakledilmesi için gereken masrafların nasıl ve nereden karşılanacağı meselesi olduğunu vurgulayan gazete haberinde Milletler Cemiyeti Meclisi'nin birçok hükümete bu konuda başvurduğunu fakat olumlu bir netice alınmadığını belirtmektedir. Gazete “*Vaktiyle Asurileri silahlayan, onları asker olarak kullanan, velhasıl onların Irak halkı tarafından sevilmemelerini ve istenmemelerini temin eden devlet İngiltere idi. Halbuki İngiltere bile Asurilerin tehciri için henüz bir tedbiatte bulunmadı*” diyerek İngiltere'nin bu projeyi desteklemediği ve Asuri meselesinin yine sonuçsuz kaldığını vurgulamıştır.⁷⁵

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Irak Meliki Gazi'nin güney illerine ilk inceleme gezisini yapmak üzere Basra'ya hareket edeceğini ve gezi törenin gazetenin yayın tarihinden sonraki pazartesi günü yapılacağı bildirilmiştir.⁷⁶

Irak'ın Londra temsilcisi Cafer Paşa'nın Bağdat'a geldiğine dair haber, gazetenin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında “Cafer Paşa Geldi” başlıklı haberle verilmiştir.⁷⁷

4 Şubat 1934 tarihli haberle, Irak'ta 22 Ocak 1934 tarihinde bir af ilan edildiğini öğrenmekteyiz. Bu afı birlikte Irak hapisanelerindeki mahkûmların sayısında azalma olduğunu bildiren “*Mahbuslar azalıyor*” başlıklı bu haberde mahkûmların sayısının 4763 kişi ve bu miktarın Irak'ta suç oranının günden güne azaldığını gösteren bir istatistik olduğunu belirtmektedir.⁷⁸

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “*Basralıların Melik Gaziye Hediyesi*” başlıklı haberle Basra Belediyesi tarafından teşkil edilerek Melik Gaziye düğün hediyesi olarak gönderilmesi düşünülen gümüş ve altından üretilmiş hurma ağacının teminine çalışan heyetin kuyumcularla görüşerek kendilerine gösterilen çeşitli tipteki modellerden en iyisini seçtiklerini bildirmektedir.⁷⁹

⁷⁵ “Asurilerin Tehciri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁷⁶ “Sefer-i Mâlukane”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

⁷⁷ “Cafer Paşa Geldi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁷⁸ “Mahbuslar Azalıyor” *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁷⁹ “Basralıların Melik Gaziye Hediyesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 şubat 1934, s. 1.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde ise “*Tadil Layihası Kabul Edildi*” başlıklı makalede, kanunun mecliste münakaşası esnasında Yasin Hüsnü Paşa ve Şair Reşati beylerin kanunun kabulü aleyhinde söz alarak geri alınmasını talep etmelerine rağmen kanunun aynen kabul edildiği bildirilmektedir.⁸⁰

Sosyal ahengin ve toplumun ahlakının bozulmasına neden olan fuhuşun önüne geçilmesi yönünde yapılan çalışmalarla ilgili bir haberi 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'ndeki “*Gizli Fuhuşun Önüne Geçilecek*” başlığıyla görmekteyiz. Bu habere göre mecliste Hacı Sabit Sadi Çelebi'nin, âleni fuhşa teşvik eden gizli fuhuşun önüne geçilmesi hakkında söz alarak konuşmuş ve dahiliye veziri tarafından bu gibi olayların önüne geçilmesi için çalışmalar yapılacağı bildirilmiştir.⁸¹

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Hindistan başta olmak üzere birçok bölgede cemaati bulunan Bohre Cemaati Lideri Sultan Tarih Saif-ül Bin'in Irak'a gelmesi ile buradaki faaliyetleri ve Bohrelerin kim olduğu ve bu cemaatin akidelerinin neler olduğu hakkında bilgi veren bir haber yer almaktadır.⁸² Gazete de Bohre cemaati hakkında tafsilatlı bilgiler verilmiştir.⁸³

Yine aynı tarihli Yeni Irak gazetesinde Bohre cemaati lideri Sultan Tahir Saif-ül Bin ile Yeni Irak gazetesi yazarlarından birinin yaptığı söyleşi yer almıştır. “*Sultan Tarih Saif-ül Bin Hazretleri Bir Muharrimimizle Neler Görüştü?*” başlığıyla verilen bu söyleşide yazarın Irak'ta yayımlanan Türkçe Gazete adına kendisini ziyaret ettiğini belirtmesi üzerine Bohre cemaati liderinin yazara karşı büyük iltifatlarda bulunduğunu belirterek, “*Türkçe gazete! Türkçe Gazete!*” kelimelerini birkaç defa tekrar ederek arapların içinde bir Türkçe gazetenin bulunmasından büyük bir sevinç duyduklarını beyan ettiğini yazmaktadır. Bohre cemaati liderinin, Türkçe gazeteyle olan ilgisi Türk milletinin İslam dünyasındaki itibarının ve Türklere karşı beslenen derin sevgi ve saygının bir sonucudur. Yeni Irak Gazetesi yazarı Bohre Cemaat Lideri olan Sultan Tahir'le Irakla ilgili gözlemleri ve seyahatlerinin programıyla ilgili olarak sohbet ederek, sultanın iltifatlarıyla yanından ayrıldığını bildirmektedir.⁸⁴

⁸⁰ “Tadil Layihası Kabul Edildi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

⁸¹ “Gizli Fuhuşun Önüne Geçilecek”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁸² “Ziyafet-i Moluketine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

⁸³ “Ziyafet-i Makuketine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1-3.

⁸⁴ “Sultan Tahir Saifül bin Hazretleri Bir Muharrimimizle Neler Görüştü?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

3. Irak'ın Eğitim ve Sağlık Alanlarındaki Gelişmeleri ile İlgili Haberler

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, gece yapılacak eğitim ve öğretimle ilgili bir haber yer almıştır. “*Gecelere Mahsus Mekteb*” başlığıyla yayımlanan bu haberde, eğitiminin gece yapılacağı bir dil okulunun açılmasına Maarif Nezareti tarafından karar verilmiş olduğunu ve bu okulda Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerinin öğretileceği bildirilmiştir.⁸⁵

Yine aynı tarihli gazetede Irak genelinde bir izci töreni düzenleneceğine dair haber yayımlanmıştır. Haberde 1934 yılı içerisinde Maarif Nezareti tarafından genel bir izci topluluğu oluşturulacağı belirtilmiştir.⁸⁶

Yeni Irak gazetesinde Irakla ilgili haberler kısmında sağlık konusunda “*Sihhiye Tedabiri*” ve “*Tifo Serumunun Yapılacağı*” başlıklı iki haber olduğunu görmekteyiz.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “*Tifo Serumunun Yapılacağı*” başlıklı haberde Maarif Nezareti'nin, Bağdat şehrindeki resmi okullarda öğrencilere tifo serumunun tatbik edilebileceği haberi verilmiştir.⁸⁷

Yine aynı tarihli gazetenin nüshasında, Bombay ve Karaçi'den Basra'ya gelen vagonlara yönelik sağlık tedbirleriyle ilgili bir haber verilmiştir.⁸⁸

4. Irak Ekonomisi ve Irak'ın Uluslararası İlişkileri ile İlgili Haber ve Yazılar

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'ta yapılan ziraatla ilgili bir yorum yazısı yer almakta ve hükümetin bu konuyla ilgili yapacağı çalışmalar hakkında fikir ileri sürülmektedir. “*Irak'ın Zirai Kalkınması*” başlıklı bu yorum da ülkenin meseleleri hakkında yüksek bir ilgi ve alaka ile çalışan hükümetin tarım konusunda da aynı hassasiyeti koruyacağını belirterek Irak'ın bir tarım ülkesi olduğunu bu nedenle tarıma büyük önemin verilmesine dikkat çekmiştir. Yorumda 1929 Dünya bunalımından sonra milletlerin büyük çırpınma ve çalışma faaliyetlerinden, Irak'ın alacağı derslerin başında tarımsal faaliyetlere verilecek önem olduğu belirterek Irak'ın en kolay ve ilk olarak istifadesine başvuracağı, faydalanacağı alanın ekincilik olduğu öne sürülmüştür. Ziraatı düşünürken, memleketlerde şahsi mesainin hiçbir öneminin olamayacağı öne sürülmüştür.⁸⁹ Aynı tarihli

⁸⁵ “Gecelere Mahsus Mekteb”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 1.

⁸⁶ “Umum-i Irak İzçileri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁸⁷ “Tifo Serumunun Yapılacağı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁸⁸ “Sihhiye Tedabiri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁸⁹ “Irakın Zirai Kalkınması”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

nüshasında “*Irak’dan İhraç Edilen Hububat*” başlıklı haberde hububat ihracatı ile ilgili bilgiler yer almıştır.⁹⁰

Irak’ın, Avrupa devletleri ve komşu devletlerle olan ilişkileri ile ekonomi haberlerini de Yeni Irak Gazetesi’nde görmekteyiz.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Irak Meliki Gazi’nin düğünü sebebiyle yabancı ülkelerden gelen tebrik telgraflar gazetenin birinci sayfasında “*Düğün Münasebetiyle gönderilen Tebrik Telgrafları*” başlıklı haberle verilmiştir.

Gazetede Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal’in göndermiş olduğu tebrik telgrafi en başta verilerek, telgrafın tam metni de yayımlanmıştır. Buna karşılık olarak da Gazi Melik’in Mustafa Kemal Paşa’ya gönderdiği teşekkür telgrafının da tam metni verilerek yayımlanmıştır. Diğer devletlerden ve aşiret (bölge) reislerinden gönderilen telgraflarda yer almıştır. Irak Melikinın düğünü münasebetiyle İngiltere, Fransa, Almanya, cumhurbaşkanları, İbn-i Suud ve yazılmayan birçok paşalardan telgraf gönderildiği haberde bildirilmiştir.⁹¹

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Melik Gazi’nin Amman’a ve daha sonra Avrupa’ya yapacağı seyahatle ilgili bir haber yer almıştır.⁹²

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde ise Melik Gazinin Türk elçisi Tahir Lütfü Beyefendi’yi kabul etmesi ile ilgili bir haber yer almaktadır. Fotoğrafta kullanılan bu haber “*Türk Elçisi İtimadnamesini Takdim Etti*” başlığıyla Türk elçisi Tahir Bey’in Melik Gazi’yi ziyaret ederek, itimat evrakını takdim ettiği bildirilmiştir. Tahir Lütfü beyin sekreteri Ruhi Bey’i Melik Gaziye takdim ettiğini ve Irak Melikinın Ruhi Bey’e büyük iltifatlarda bulunduğunu gazetenin haberinden öğrenmekteyiz.⁹³

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “*Arap Sergisine Gidecek Heyet*” başlıklı haberde basın idaresinin Filistin’de açılacak sergiye Iraklı Gazetecilerden oluşan bir heyet gönderilmesi konusunda bazı resmi dairelerle görüşmekte olduğunu ve bu heyetin iki üyeden oluşacağı bildirilmiştir.⁹⁴

⁹⁰ “Irak’dan İhraç Edilen Hububat”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

⁹¹ “Düğün münasebetiyle Gönderilen Tebrik Telgrafları”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁹² “Melik Ali Hazretlerinin Seyahatleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1.

⁹³ “Türk Elçisi İtimadnamesini Takdim Etti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁹⁴ “Arap Sergisine Gidecek Heyet”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “İş Bankası” başlıklı haberde, Türkiye Hükümetinin Irak'ta bir İş Bankası kurmayı düşündüğü bildirilmiştir. Haberde, “Türkiye Hükümetinin Irak ile iktisadi ve sosyal münasebetleri geliştirmek amacıyla Belgrad şehrinde Mısırda olduğu gibi bir iş bankası şubesi açmayı düşünmektedir. Bu bankayı kurmaktan maksat memleketimiz ile Türkiye arasındaki iktisadi faaliyetleri temin ile müteakib ticari menfaatler yaratmaktan ibaret olacaktır”⁹⁵ denilmektedir.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Kahire'de Irak yeni sefiri olan Emir Ziyad'ın göreve başlamak üzere Mayıs ayının ortalarına doğru Kahire'ye hareket edeceğini bildirerek; son gelen haberlere göre Yunanistan'da annesinden kalan emlak dolayısıyla bu seyahatini tehir edeceği ve Emin Ziyad'ın şu anda Atina'da bulunduğu belirtilmiştir.⁹⁶

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde Suriye, İran, Irak ve Türkiye'yi ilgilendiren bir demiryolu hattı ile ilgili bir haber – yorum yazısı yer almıştır.

“Yeni Bir Şimendüfer Hattı” başlıklı bu haber - yorum yazısını kimin yazdığı belli değildir. İmzasız yayınlanan bu yorumda Suriye ve Irak gazetelerinin İran ve Irak'tan geçecek bir demiryolunun Türkiye tarafından Suriye'ye bağlanması hakkında yazılar yazıldığını belirterek, Akdeniz'den İç Asya'ya uzanan bir demiryolunun, güzergâhında yaşayan milletleri ilgisiz bırakamayacağı belirtilmiştir. Bu demiryolu projesinin İran, Irak Türkiye ve Suriye hükümetleri için kazanç vasıtası olacağı vurgulanmıştır. Yakın doğunun medeni dünya ile irtibatı Asya'dan başlayan uyanış hareketlerinin ilk temellerini kuracağı gibi ekonomik yükseliş, yakında kazançlar sağlayacağını ve Asya'daki genel anlaşma ve tanışma hareketine başlangıç olacak böyle bir teşebbüsü de engelleyecek “bir Türk, bir İranlı ve bir Iraklının” düşünülmeceğini belirtmiştir. Bu teşebbüsün, ekonomik yönü başta olmak üzere siyasi, sosyal, kültürel alanlarda Irak, İran, Suriye ve Türkiye'ye büyük faydaları olacağı düşüncesi vurgulanarak gizli bir gücün bunu engellemeye çalışmasının beyhude olacağı belirtilmiştir. Yorumda, bu temennilerin sonucunda Irak Hükümeti'nin, bu işe yoğun çabayı er geç harcayacağı ve bu teşebbüs için büyük himmetleri olacağını belirtmiştir.⁹⁷

⁹⁵ “İşbankası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1

⁹⁶ “Emir Ziyad”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

⁹⁷ “Yeni Bir Şimendüfer Hattı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde İngiltere'nin Petrol Şirketinin Irak Hükümetinin gaz hissesine mukabil 190517 İngiliz sterlinini Irak Hükümeti'ne ödediğine dair bir haber yer almıştır.⁹⁸

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, yine İngiltere ile yapılan görüşmelerle ilgili bir haber yer almıştır. “*Yeni Bir İttifak*” başlıklı haberde, Irak Hükümeti ile Britanya Hükümeti arasında Dünya Savaşı sırasında ölen askerlerin mezarları ve bazı anıtların inşası hakkında süren haberleşmelerin ilgililer tarafından incelendiği belirtilerek bu konuda yapılacak görüşmelerin, raporların teatisinden sonra yapılacağı bildirilmiştir.⁹⁹

Irak ve Rusya arasında oluşturulacak ticari ilişkiler için İran'daki Rus Ticaret Temsilcinin Bağdat'a gelmesiyle ilgili haber yer almıştır.¹⁰⁰

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “Sanayi-i Mutehassısı” başlıklı haberde Irak'ta sanayinin yükseltilmesi sağlamak üzere Almanya'dan gelen uzmanın Irak'ta ki sanayi kuruluşlarını incelemek üzere Basra'ya gideceği bildirilmiştir.¹⁰¹

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesinde Irak'ın Japonya ile olan ticari münasebetleri hakkında bir haber gazetede yer almıştır.¹⁰²

Yeni Irak gazetesi'nde Irak'ın dış ilişkileriyle ilgili verilen haberlere baktığımız zaman bu haberlerin büyük kısmının ekonomik sebeplerle ilişkisi olduğunu görmekteyiz. Bu durum 1932 yılında bağımsızlığını elde etmiş olan Irak'ın ekonomik gelişmesini sağlamak için dış ülkelerden yararlanma yoluna gittiğini göstermesinin yanında ekonomik faaliyet alanlarının da çok kısıtlı olduğunu anlamaktayız.

5. Irak Gündemi ile İlgili Haberler

Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'la ilgili haberlerde güncel olarak nitelendirdiğimiz haberler çok kısıtlıdır.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “*Dicle'de Taşkın*” başlıklı haberde Kuzey illerinde son zamanlarda meydana gelen sellerden dolayı

⁹⁸ “Hükümetin Petrol Hissesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

⁹⁹ “Yeni Bir İttifak”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁰⁰ “Rus Ticaret Mümessili”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

¹⁰¹ “Sanayi-i Mutehassısı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁰² “Irak ve Japonya Ticari Münasebeti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

Dicle nehrinin 13 kademe yükseldiğini belirterek gazetenin yayımlandığı günden iki gün önce, nehrin 4 kıdem daha yükseldiği bildirilmiştir.¹⁰³

Aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde "Acıklı Bir Ölüm" başlıklı haberde, Girgin Belediye mühendisi Mehmed Pertev Beyin yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak genç yaşında öldüğünü bildirerek, gazete ailesine taziyelerini sunmuştur.¹⁰⁴

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde ise Girgin Kulübünde yeni yönetimin yapılan seçimler sonucunda oluşturulduğunu bildirerek, yönetim kurulu üyelerinin isimlerine ve görevlerine yer verilmiştir.¹⁰⁵

Yeni Irak Gazetesi'nde okuyucuların hoşuna gidecek, onları biraz ciddi meselelerden uzaklaştırarak rahatlamalarını sağlamak amacıyla, günümüzde de her gazetede bulunan bir eğlenceli kısım bulunmaktadır. Bu kısımda ilginç fıkralar yer almaktadır. "Fıkralar" başlığıyla yayımlanan bu eğlenceli kısımları 8 Nisan 1934, 13 Mayıs 1934 ve 10 Haziran 1934 tarihli gazetelerde görmekteyiz.¹⁰⁶

6. İlan ve Reklamlar

Yeni Irak Gazetesi'nde okuyucularına yönelik ilanlar ve duyuruların yapıldığını görmekteyiz. Bunun yanında gazete ile ilgili faaliyet ve aksaklıklarda okuyucuya bildirilmektedir. Tekzip yazılarının da yayınlanmış olduğunu görmekteyiz. Gazetede, genellikle kültürel ilanlar verilmiştir. Ayrıca ölüm, doğum ilanları yanında gazetede açık mektup niteliğinde yazılara da rastlamaktayız.

"İlanlarımızı memleket dahilinde ve haricinde revaçla okunan (yeni Irak) gazetesine vermeniz menfaatiniz içindir"¹⁰⁷ ve ilanlarınızı "Yeni Iraka Veriniz"¹⁰⁸ şeklindeki ilanlar gazetenin her sayısında mutlaka yer aldığını görmekteyiz. Bu ilanlarla Yeni Irak Gazetesi'nin Irak'ta ve Irak dışındaki ülkelerin okuyucularına ulaştığını anlamaktayız. Gazetede bu şekilde okuyucuların ilan vermesini teşvik amacıyla bu özelliğini vurgulamaktadır. Türkiye Haberleri kısmında yer verdiğimiz Akba ve Akbal kitabevlerinin reklamları gazetelerin her sayısında yer almıştır. Bu reklamlarda Türkiye'deki bu kitapevlerinin yapılacak siparişlerle istedikleri kitapların

¹⁰³ "Dicle'de Taşkın", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹⁰⁴ "Acıklı Bir Ölüm", *Yeni Irak Gazetesi*, 15 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁰⁵ "Girgün Klübünde Yeni Heyeti İdare", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹⁰⁶ "Fıkralar", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁰⁷ "Yeni Irak", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

¹⁰⁸ "İlanlarınızı Yeni Iraka Veriniz", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

hızlı bir şekilde ulaştırılacağı da bildirilmektedir. Bu reklâmdan biri 2 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde şu şekilde yer almıştır.

“Akbal Kitaphanesi

*Akbal kitaphanesi, Türkiye’de en tanınmış müessesedir. Bu kitap ve neşriyat müessesesini her Iraklıya tavsiye eder ve mücanen getirecekleri kataloglar mucibince sipariş edecekleri kitapları aşağıda suratle tedarik edebileceklerini teyid ederiz.”*¹⁰⁹

Yine bu türden reklamlardan biri de Irak'ta faaliyet gösteren Gürgün Emniyet Mağazasıyla ilgili olarak yayımlanmıştır.¹¹⁰ Yeni Irak Gazetesi'nde sigara reklamlarına da yer verilmiştir. *“Tabade ve Abud Fabrikasının Tütünü ve sigaralarını her yerde Arayınız”*.¹¹¹

Gazete, gazetecilik alanı dışında kültürel olarak kitap siparişinin yanında yabancı dil kursları da açtığını da vermiş olduğu ilanlarda görmekteyiz. 8 Haziran 1934 ve 13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde muktedir bir alim tarafından Almanca, İngilizce ve Fransızca derslerinin verileceğini, arzu edenlerin dil kursuna katılma şartlarını gazetenin idaresine müracaat ederek öğrenebilecekleri bildirilmiştir.¹¹² Yine bu lisan dersleriyle ilgili aynı tarihli gazetede, Almanca derslerine başlanacağı ve güçlü bir Alman Profesör tarafından verilecek bu derslere katılma fırsatını kaçırmamalarını okuyucularına belirtilmiştir.¹¹³

Gazetede doğum¹¹⁴ ve ölüm¹¹⁵ haberlerinde yer verilmiştir. Ayrıca kutlama mesajlarına da rastlamaktayız. 4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Mısır'ın Kahire şehrinde yayın hayatını sürdüren Mühadenet gazetesinin kuruluş yıldönümünü kutlayan tebrik yazısı yayımlanmıştır.¹¹⁶ 13 Mayıs 1934 tarihli gazetede ise icra davası ile ilgili bir ilanda gazetede yerini almıştır.¹¹⁷

¹⁰⁹ “Akbal Kitaphanesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4

¹¹⁰ “Gürgün Emniyet Mağazası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

¹¹¹ “Tabode ve Abud Fabrikasının Tütünü ve Sigaralarını Her Yerde Arayın!”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

¹¹² “Lisan Dersleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

¹¹³ “Almanca Dersler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹¹⁴ “Doğum”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹¹⁵ “Ölüm”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹¹⁶ “Tebrik”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹¹⁷ “İlan”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3

Sonuç

1933 yılında yayın hayatına başlamış olan Yeni Irak Gazetesi vasıtasıyla Irak'ta bulunan Türkler, Türkiye başta olmak üzere dünyada ve çevresinde gelişen olayları yakından takip etmişlerdir. Gazetede dünya haberlerine geniş yer verilmiştir. Dönemin önemli siyasi, sosyal, diplomatik ilişkileriyle ilgili haber ve yorumlarının yanında aktüel ve ilginç haberlerde yer almıştır. Gazetede Avrupa'nın ve Uzakdoğu'nun gergin siyasetini çok net olarak görmekteyiz.

Gazete başta Bağdat olmak üzere Irak sınırları içerisindeki Türklere hitap eden bir gazete hüviyetindedir. Bunun yanında verdiği haberler ve yazılarıyla, Irak Devletinin sınırları içerisindeki Türk unsuruna hitap eden gazete kimliğinden sıyrılarak, bulunduğu bölgeye şamil, dünya ve çevresindeki olaylara duyarlı, bir gazete hüviyetinde olmaya çalışmıştır. Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'la ilgili haberlerde geniş bir yer almıştır. Bunun yanında gazete de Irak siyaseti ile ilgili haberler çok azdır. Gazetede, Dünya, Türkiye ve Irak haberlerine nazaran komşu ülkelerin haberleri çok kısıtlı olarak yer almıştır. Bu anlamda Hicaz ve Yemen Krallıkları arasındaki savaş ve Mısır Devleti dışında pek bir habere yer verilmemiştir.

Yeni Irak Gazetesi'nde yüksek bir Türklük şuuru ile Türkiye sevgi ve saygısının olduğunu sarıh bir şekilde görmekteyiz. Sıkı bir Arap Milliyetçiliği iktidarının başlangıç devresinde, Türk kültürünün Irak'ta bulunan Türkler tarafından yaşatılması ve korunması noktasında önemli bir görev görmüştür. Özellikle kültürün gelişmesi, kök salması ve korunmasının en önemli unsuru olan dil konusunda Yeni Irak Gazetesi'nin yoğun ve özel bir çaba harcadığını görmekteyiz. Osmanlıca yayımlanan gazete belli sütunlarda da latin alfabesini kullanmıştır. Gazetenin bu şekilde bir yayın izlemesinde, Latin alfabesine geçmiş olan Türkiye ile bağlarını güçlendirmek, Irak'taki Türklere bu alfabe ile Türkçe okuma yazmayı öğretmek ve Türkiye'de kültürel gelişmelerden uzak kalmamak amaçlanmıştır. Ayrıca Yeni Irak Gazetesi'nin, Türkiye'de yayınlanan gazete, dergi, kitap vesaire kültürel materyalleri Irak'ta bulunan Türklere temin edilmesinde yardımcı olduğunu da görmekteyiz. Türk kültürüne Irak'lı Arap gençlerinde büyük bir ilgi gösterdiklerini gazetede ki haberlerden anlamaktayız. Bunun yanında Irak'tan Türkiye'ye turist göndermek için gazete sayfalarında sık sık Türkiye ile ilgili ilanlar yer almıştır.

Yeni Irak Gazetesi başta Türkiye olmak üzere, birçok Avrupa ve komşu ülkelerin basın kuruluşlarından iktibaslar yapmıştır. Özellikle Türkiye basını büyük bir bilgi kaynağı teşkil etmiştir. Bunun yanında Türkiye Cumhuriyeti

Devleti'nin resmi haber kuruluşu olan Anadolu Ajansının vermiş olduğu haberlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Türkiye'deki her olumlu gelişmeyi gazetenin sütunlarında görmekteyiz. Gazetede, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yapmış olduğu bir uluslararası antlaşmadan tutunda Konya'nın bir köyünde çiftçilere dağıtılan tohumluk haberine kadar her çeşit konu ile alakalı haberlere büyük bir özenle yer verilmiştir. Bu bağlamda sanki Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yayın yapan bir gazete izlenimi vermektedir.

Özellikle Türkiye ile ilgili yazılmış makalelerde, Türkiye'ye olan sevgi ve güveni çok net görmekteyiz. Bunun yanında Türkiye ile Irak Devletleri arasında gelişen ilişkiler de, gazete tarafından büyük bir heyecanla karşılanmış ve bu ilişkilerin Türk ve Irak devletlerinin geleceğe yönelik birliktelik oluşturmaya vesile olacağı vurgulanmıştır.

Irak tabiiyeti altında bulunan Türklerin başkent Bağdat'ta çıkarmış oldukları bu gazete ile hem Türk kimlik ve kültürünün korunması, gelişmesi ve kendilerinin hamisi gördükleri Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile olan bağlarını kuvvetlendirmek hem de içinde yaşadıkları toplumda kendilerini kabul ettirerek kimlik ve kültürleri ile yaşama azminde olduklarının canlı bir ifadesidir.

Sonuç olarak, siyasi sınırlar kültür ve ülkü birliğini yok etmeğe muktedir değildir ve Irak'taki Türkler, Türkiye'deki Türklerin bir parçası olduklarının bilincini her zaman diri tutmuşlardır. Siyasetin garip tecellileri millet olma ve başka yerde yaşansa bile ailenin bir parçası olarak yaşama idealini yok edememektedir. Bu gazetede Irak Türklerinin bu halini açıkça görmekteyiz.

EKLER

لحماسی این قلمار

پست سنابل نوسوس ۴۲

YENI İRAK
Bağdat
آبونه خبری
بناد این سنه ۷۵۰
لاری ۷۵۰
آبونه بر سنه و بناد
املاط سلر بنه ۳۵
دوام آوره نزلات بنابر
عوه عده مقلبه

شمسیات یاری کرتری جیار

۱۳ مایس ۱۳۴۲

اداره عملی: خدیخان عامی قرهبنده
شماره: ۴۲ - پیل: ۸

عراق

جلیل یعقوب

همیند یخت ایند تورک عیر و عیر خواد
حاجی مشورل محوری و باس محوری

اداره بانه مکتوب و رساله نامدر
قره محاسی بانه نامرالم
باشیابل یاری نامدر اداده ایملر

تورکیه - عراق تجارت معااهده سنک عقداى مناسبتيلها

CELIL YAKUP

تورکیه - عراق حکومتلری آره سنده یافلانجا حرکتلری، کون چکنجه ناما بارز وسفاره نظام ایند یرتایل نامی اینده انکشاف ایدیلور. مورک عقدا ایلمان و قس خموستزده تمسکین یازی اولان تورکیه - عراق تجارت معااهده همیعه سنک ایلمانی یردیلی اولمشور. داگا هر افره و بریله برماهدنک پایله سنه، انبلصه هموار حکومتلر آره سنه، اک عخله کوره نیلمک واک چوق دا یاپلانج یرماتلده وسفی حائل اولان تورکیه کی یرکوتلده دوستان یافلانجا یلمنلره ایلمان یرماتلده اولان تجاری برکوتلرین مینابه کنیرسنه چوقند احتیاج او روی.

جیتیرک و مملتک انکشاف ما - ملطری اره سنده تجارت و اقتصادیک کوردکی یوزک و فعال قیضلری دوشور - عورک اک بیلن یر حکومتلر تجاری و - اقتصادی نیلمک امکان و برماهدنک سور - تیله شمسیه قدر نایب ایدیلر اولان یوزک مصلحت احییق شغردنه، وسفی شوا نیشده چوق کیچ قالندیلر اغراضنه زوده ایلنجه.

هر ایکی حکومتلر برینه قرطی متمسکین اولدیلر سسه بیلی دویلتلری جیتیه ناما اول ییللماسی نیشی ایلری سورددکیز بومعاهدنک بیکرون یاپیلش اوله سنن دولتی کیسه بوشی سو - یلکه حتم اولدیلر و نامرکنک سوس - فورنتاشلره دیلملرک ناملرک یرس - له سنن گلی ایلدی یلرکیز حلقه و تورک - عراق دوستلنک عخلته

صفت ایندیکن بوزک حرص ، و یوزک امل یزی ، انکشاف غلص و خیر خواد کیسه زوده کورون ، انکشاف انعطافه سو سو یوسلک سوق ایدیلور. طبیی تورک و سکیاله آس اید جک صدفات عخله اینک بران اول فوت یولمسی یزه ایسته ن هر جان و اشیا نیک ، هانسی و طنبور هر اقلنک ، هانسی و طنبور تورک قلی عیقنلره یاریر بر سوزان یاناز

عراق تجاریر امنه ایلنه دنیا نیلمسینه مکن با واراز بولن خموستزه یلک دورلو مشکلاتلره قرشلا شارق ، امرقانک یلم تره زنده خمر لاریه دقلام یلیرمق ایلمن یوینجه عسلر قملر پایله جیور اولقاری یرزمانه ، باقی یادندیلر یولان قوشور یرکوتلک یازار. زلفن استفاده ایلمعلری اساس دوشور - اولانلاری ، حرین اول نصره عسرلر - یلک ، اک چوق صرف ایلدیکی واک زوده استهلک اولدیلر عخلتک تورکی بولنلرین برون باقی اولدیلر کیمین هر مراملر نیلملر ایلمنلر. چوک مقابل عراقه ، خارجدن ادتل ایلمن بروجوشیا و اتر : ناما اوچور و ناما وزیرلر شالط ایلمننه تورکیان آسین ایلدی بیلر. مملتلا بولور یانن کنن آلمرن چوق کمکی و یلک نیشی تورکیان اهون و مستل قیضلره آسین ایدمک راسما قا تجاریر قانلاریه جیمز یرده ، یازمزلک یرقسی جیمزده قلق صورتیه شرطل قراره یرس مله قانمعل اولارلر. نه بر مینانه ازمیرک نیشی ایلدی برینه او - زولم زنده ، طرز زنده یاداه اشل اولان

یونس
پست - جول نومبر ۱۹۳۴

YENI İRAK
Bagdat
ایران شہر باری

بغداد ایجنہ سنہ لکھی ۶۵۰ فلسفر
نوائی ۷۵۰
آپرنہ پر سنہ لکھی وینڈر
اعلان - طر پاشنہ ۳۵ فلسفر
دوام اولورسہ نوائی لایلی
جو کرج مطبعہ سی پک

یکی عراق

شہیدیک بازار کز باری جینار

یکی عراق
هرشیدن بحث ایله تورک، خبر و طر فرتهسی
ساحس، مستول مدیری و باش عاری

جلیل پشقوب
ادارہ به دنگ مکتوبلر و حواله نامار
قرته ساحس نام مار اولیدر
باش بایقان بازار ایله ایصلر

۱۰-حزیران ۱۹۳۴   اداره عمل : حیدرآبہ جامی قاریستہ   نومبر : ۵ - میل - ۱

مظاہرہ طاہر سیف الدین حضور ترکی برتر روز لہ
گوروشدی؟

بیرہ چاقی رئیس سلطان مظاہر سیف الدین
حضور ترکی برتر روزی تیورلایشده. سلطان
حضور ترکی کتاپلارینی عرقانده ایشار ایلن
تورک، برقراردہ کده، زارات ایشیکینی سولای،
بن برتر روزمہ ایشادہ، برتر روزی،
— تورک، غرہ: تورک، غرہ! —
گل لڑن برتر روز دفعہ تکرار ایصلر
دراندہ عرقہ رقاقسی آره سده
تورکشده برقراردہ تک برتر شندن فوق

— سیاحت کون منو نیکو؟
سلطان حضور ترکی بوسول اولور، بئین
ماہانہ وسولہ برتر دفعہ سالارین حنفی اولور.
— تمنا آوتون دنگ ایستدده.
— شوق و اسام بلشدہ عجمی بر اتحاد
وسلمان دیناسک اولور، تورک سوریلدہ نام
براکرشده حرکتی میدانه کتیرماری ایصل
تلق ایستدده؟
— ذاتا کچیل کونولونقی ایلنیک ایستک،

سلطان طاہر سیف الدین حضور ترکی

انماہ مناس اولونلوشی یال ایشادده.
سلطان حضور ترکی، برتر روز، برتر روزی یال
آدای، برتر روز ایستدده؛
— حیدرآبہ کوراجی برتر روز حنفیستانہ
کیتیک بنددده.
— عزم سلطان طاہر سیف الدین حضور
ترکی، بیک بوق الفانتری آره سده و ایشادده
آریلشدده.

روس تجارت معنی
ایراندیک روس تجارت معنی روس تجارت
مؤسسہ لاری روسی، عراق روسی آره
سنده بر تجارت معادله سی معنی ایجنہ
طرا اندن برتر روز حرکت ایشادده.
آنان سلولتہ کورہ معنی روس استہ.
سی تورک، برتر روز عراق عرق ایشادده و
برکا شای بعض عراق استہ سی روسیایہ
اندن ایشادده حضور لاری آدایہ جانیدہ
چند.

ازبک
دمبولونی تورک، جمهوریتی صائین آلدی، دولت دمبر
یوللاریندا علاوہ ایتری

مدلیه وکیل سر اج اولش شکر ی بک اندی
قصہ وازده، دیر برتر روز ایشادده
میایہ سنہ داتر جیران ایلن مذاکر لاری
برتر روزی و وارم و برتر روزی و
ادوات و ایشادده، متاق برتر روزی و
ساز برتر روزی و وزیر متقول ماری،
اوچنچی شقیه ماله اولار قسورف
ایشادده دیکر قیر متقول اموال، برتر
مشادده، کتیر، دور ایلیه کتیر.

مکمل خبرلری
ضیافت مابوٹان

کچن چاقا بانسکورتی قمر زهروردہ
چالانک حضور ترکی آرزوی ملوکات لاری
اوزرته هند سنہ، برتر روز برتر روز (Baha)
چاقی وایس سلطان مار، بیگ لاری،
تورک، مسک برچای ضیافتی ترتیب ایله
ایصدده.

ضیافت مابوٹان وزیر، خارجه و وزیر ایوان
وسول اولور، بیک شوق ایوان
بئین حضور ایوان اکثره کتیر ایوان
ستر فورس، و سلطان سیف الدین حضور
تورک، اوچ ایوان کتیر، اولور و بیک ایوان
برتر روز عذوقی حاضر برتر روز، مسک
حضور لاری عجم مساک لاری قورق المانه
تورک طریف برتر روز.

سلطان طاہر سیف الدین
حضور ترکی

برتر روز و مست اولر مطبوعہ ۷۰۰ کتیر
برجامتہ عراقہ کی عتبات مقدسه لاری
ایشادده اوزر هندستان، حرکت ایلی
اولان برتر روز (Bohr) معنی روسی طاہر
سیف الدین حضور ترکی کتیر و کتیر کتیر
مقالو دنی احترام و عبودت و طیف لاری
ادای کتیر، کتیر کتیر کتیر کتیر
در. برتر روز، برتر روز، کتیر کتیر
بیر برتر روز، بئین معلولات و برتر روز
بولیورد.

مکمل خبرلری
ضیافت مابوٹان

برتر روز و مست اولر مطبوعہ ۷۰۰ کتیر
برجامتہ عراقہ کی عتبات مقدسه لاری
ایشادده اوزر هندستان، حرکت ایلی
اولان برتر روز (Bohr) معنی روسی طاہر
سیف الدین حضور ترکی کتیر و کتیر کتیر
مقالو دنی احترام و عبودت و طیف لاری
ادای کتیر، کتیر کتیر کتیر کتیر
در. برتر روز، برتر روز، کتیر کتیر
بیر برتر روز، بئین معلولات و برتر روز
بولیورد.

چراغ کچیل و عتیلا
لاری لدر!

برتر روز (Bohr) ادایہ طیفه مسک
خلف شقیه لاری ایران برتر روز کتیر
قسندده.
چاقی لاری روسی اولان ذاتی برتر روز
حرمت و سایی ایله تجیبی ایصلر. اونی
(الارث والاشفاق) حضرت بئینبرک
وکیل، خلیفه سی و وارث دپه طایر.
مشعلی کتیر عتبات تقاری ایشادده
متر و آتین بر حقیقت باقی ایصلر.
هندستانده برتر روز منتظم اوور ایصلر
ایصلر، برجامتہ تکیلا و وارده. ماریف
ایصلر، ماله و اداری سی لاری تنظیم ایشادده
اوزر ایصلر نده مسئولیت لاری لاری
وزیر حواله ایصلر لاری برتر روز ایصلر.
لاریک، بئین روسی دینی و برتر روز
سورکی اوچنچی صحبته.

مکمل خبرلری
ضیافت مابوٹان

برتر روز و مست اولر مطبوعہ ۷۰۰ کتیر
برجامتہ عراقہ کی عتبات مقدسه لاری
ایشادده اوزر هندستان، حرکت ایلی
اولان برتر روز (Bohr) معنی روسی طاہر
سیف الدین حضور ترکی کتیر و کتیر کتیر
مقالو دنی احترام و عبودت و طیف لاری
ادای کتیر، کتیر کتیر کتیر کتیر
در. برتر روز، برتر روز، کتیر کتیر
بیر برتر روز، بئین معلولات و برتر روز
بولیورد.

چراغ کچیل و عتیلا
لاری لدر!

برتر روز (Bohr) ادایہ طیفه مسک
خلف شقیه لاری ایران برتر روز کتیر
قسندده.
چاقی لاری روسی اولان ذاتی برتر روز
حرمت و سایی ایله تجیبی ایصلر. اونی
(الارث والاشفاق) حضرت بئینبرک
وکیل، خلیفه سی و وارث دپه طایر.
مشعلی کتیر عتبات تقاری ایشادده
متر و آتین بر حقیقت باقی ایصلر.
هندستانده برتر روز منتظم اوور ایصلر
ایصلر، برجامتہ تکیلا و وارده. ماریف
ایصلر، ماله و اداری سی لاری تنظیم ایشادده
اوزر ایصلر نده مسئولیت لاری لاری
وزیر حواله ایصلر لاری برتر روز ایصلر.
لاریک، بئین روسی دینی و برتر روز
سورکی اوچنچی صحبته.

آنور پارسک ترمیبری

عراقده خلق ایله کیمینه بزرگ دولت ایجنده دولت وجوده کتیمه ایستین آنور پارسک عراقدن ترمیبری ستمی ستمی جمل ایله مضمین بولونور.

تورکیه خبری

عراقده خلق ایله کیمینه بزرگ دولت ایجنده دولت وجوده کتیمه ایستین آنور پارسک عراقدن ترمیبری ستمی ستمی جمل ایله مضمین بولونور.

تختگاه دنیا خبری

تختگاه دنیا خبری... DUNYADA NE KADAR HAPF GEMISI VAR? İngiltere bahariye nezereri tarafindan parlamentoya verilen bir...

مصر تجار مخصوصون:

مصر تجار مخصوصون... قبال اولد اول حشر تریک بوزیک کره لری ذس نوبیه ، برده ترمیبری ماذوناً معدوم بولونان زولجری عسکرک پارس ستمی بورد فری بلدا ایل اسکندریه مارسیلیا طریقیه پارمه مشورج اسکندریه دن حرکت ایستلورد.

آنار مصریه عالم سندن

آنار مصریه عالم سندن... وقت ایذل انار مصریه علماسندن مشهور (دوقتر نرفنس فریبت) لاکرکسی تحریک ایلیش و متورق مدارلیه و وجهت آقین بیک سکر یزد الی بولور ابراقن مغنیه اموال ایله بیکه کیمینه ایستیم مصر لستیک تلمیسی ایجنون آکسورد دار.

مصر ل ایران تجارت

Table with 2 columns: Item/Category and Value/Percentage. Includes items like 'مصر ستمی ایلان ایل مصر' and 'تجار لندن ستمیکه اولوق اوزده بر تجارت'.

دکتر رده سیاحت

دکتر رده سیاحت... ایذل کج بروتوک ایستیلرکلی فایده کچورک بولور ایمل استاتیلرکلی حرکت بخر ستمیه ستمیه ستمیه بروت ستمیه و اورانده و مایه لارکلی یله دخول ایلمه ک سولانه نفر کیند و تکرار تیکین عودتله مجریه خانه کوه کوه اسکندریه بیکین ستمی احسان اولد بلمده.

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL Paris (A. A.) — Türk hükümeti tarafından Maliye Vekaletine muvakkat bir vae için...

PARIS BELEDIYE HEYETI

PARIS BELEDIYE HEYETI Paris belediye reisi M. Fiquet'in reisi olduğu heyet...

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL Paris (A. A.) — Türk hükümeti tarafından Maliye Vekaletine muvakkat bir vae için...

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL

FRANZIS MALIYE MUTEHASSISL Paris (A. A.) — Türk hükümeti tarafından Maliye Vekaletine muvakkat bir vae için...

Yeni Irak Gazetesi (10 Haziran 1934 Sayı: 45, Sayfa 2)

İlhamın kaynağı: **Kitap Yazarı Ehadif**

Yeni bir dünya yaradılmaya başlandı. Bu dünya, insanlığın geleceği için hazırlanmış bir dünya. İnsanlık, bu dünyada yaşayacağı hayatın anlamını bulacak. Bu dünya, insanlığın geleceği için hazırlanmış bir dünya. İnsanlık, bu dünyada yaşayacağı hayatın anlamını bulacak.

İran Şahı Hz.

İran Şahı Hz. Reza Han, İran'ın modernleşmesini amaçlayan bir hükümdar olarak tarihten yer almıştır. O, İran'ın batılılaşmasını istemiş ve bu amaçla birçok reform getirmiştir. İran Şahı Hz. Reza Han, İran'ın modernleşmesini amaçlayan bir hükümdar olarak tarihten yer almıştır.

Norik ve Xirmeri

Norik ve Xirmeri, İran'ın önemli şehirleridir. Bu şehirler, İran'ın tarihini ve kültürünü yansıtmaktadır. Norik ve Xirmeri, İran'ın önemli şehirleridir. Bu şehirler, İran'ın tarihini ve kültürünü yansıtmaktadır.

Fransızlık ve Borçluluk

Fransızlık ve Borçluluk, İran'ın önemli konularından biridir. Bu konular, İran'ın sosyal ve ekonomik durumunu yansıtmaktadır. Fransızlık ve Borçluluk, İran'ın önemli konularından biridir. Bu konular, İran'ın sosyal ve ekonomik durumunu yansıtmaktadır.

Çiğdem Hanım

Çiğdem Hanım, İran'ın önemli kadın figürlerinden biridir. O, İran'ın sosyal ve politik hayatına katkı sağlamıştır. Çiğdem Hanım, İran'ın önemli kadın figürlerinden biridir. O, İran'ın sosyal ve politik hayatına katkı sağlamıştır.

Yeni İraki Gazetesi

Yeni İraki Gazetesi, Irak'ın önemli medya kuruluşlarından biridir. Bu gazete, Irak'ın sosyal ve politik hayatına katkı sağlamıştır. Yeni İraki Gazetesi, Irak'ın önemli medya kuruluşlarından biridir. Bu gazete, Irak'ın sosyal ve politik hayatına katkı sağlamıştır.

يازكلىدى ، صیجاقلر باصدى ، موسمك بو اتشلى كونلرینی ، طاتلی بوسرىنلك ایچنده ،
ذوق ونشئه یله كچیره رك اینی برصحت قازانمق ایسترسه كز ، هر حالده تورکیانك صیغیه لرینه
کیدیکز !

بوغازك

شیرین منظره لری

بالوه نك

شغالی جماملری

بروسه نك

ئیلیجه لری

اولورده نك

هوادار اولتلاری

سزی ، ممنون ایده جك قدر كوزل یراردر . اوجوزلق ، مکالمیت و قوننوری ده بونلره
علاوه ایتمه لیسکز !
تورکیا تورینگ قلوبی سزه هر دورلو تمهیلاتی کوسترمکده اخیردر .

کوزال آنقرلانی یگی بر منظره

بویوک ملت مجلسی ، دیوان محاسبات ، جمهوریت مرکز بانکہ سی ، اوقاف آپارتمانی
غازی ہیکی ، یگی شهر جاده سی (عراق سفارتی ، سفارتلرک بولندیی بوجاده ددر)
اسناسیون جاده سی بوسمدہ کورولمکده تر ،

پازمناسہ بیلہ تورکیاہ سیاحتہ چرقان عراقلی وطنداشلر غازینک یگی
آنقرہ سی ہر حالہ کورمہ لیدرلر ،

Ankara'nın tanıtımı ve yapılacak geziler için reklâm

(Yeni Irak Gazetesi - 10 Haziran 1934, Sayfa: 3)

اقبال کتابخانہ سی

اقبال کتابخانہ سی تورکیاہ ک
طانتمش بر مؤسسہ در . بو کتاب و نشریات
بورجین ہر عراقلی بہ توصیہ ایدر
و مجازاً کتیرہ چکلری قاتولوقلر موجینجہ
سپارش ایده چکلری کتابلری ،
اورادن سرعتلہ تدارک ایده بیلہ چکلری
تعهد ایدهرز .

Türkiye'den kitap temini için yapılan reklâm

(Yeni Irak Gazetesi - 10 Haziran 1934, Sayfa: 3)